

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรม

ในบทนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและทบทวนเอกสารต่างๆที่เกี่ยวข้องทั้งในส่วนของความเป็นมาของนโยบายและแนวคิด ตลอดจนกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1. ความเป็นมาเกี่ยวกับการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เป็นศัพท์บัญญัติในกฎหมาย หมายความว่า “สุราตามกฎหมายว่าด้วยสุรา ทั้งนี้ ไม่รวมถึงขาวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ยาเสพติดให้โทษตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น”¹ โดยกฎหมายว่าด้วยสุรา คือ พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 ได้ให้ความหมายของ “สุรา” ไว้ว่า สุรา หมายความว่ารวมถึงวัตถุทั้งหลายหรือของผสมที่มีแอลกอฮอล์ซึ่งสามารถดื่มกินได้ เช่นเดียวกับน้ำสุราหรือซึ่งดื่มกินไม่ได้ แต่เมื่อได้ผสมกับน้ำหรือของเหลวอย่างอื่นแล้ว สามารถดื่มกินได้เช่นเดียวกับน้ำสุรา หากสืบค้นคำว่า เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ แต่ดั้งเดิม มักใช้คำว่า “สุราเมรัย” ซึ่งแปลได้ว่า “น้ำเมา” โดยคำว่า สุราในภาษาอังกฤษใช้ว่า Liquor หรือ Spirit ความหมายรากศัพท์ดั้งเดิม มีความหมายว่า น้ำเมาที่กลั่นแล้ว ส่วนคำว่า เมรัย หมายถึง น้ำเมาที่เกิดจากการหมักหรือแช่

นอกจากนี้คำว่า สุรา ตามความหมายทางพุทธศาสนา² หมายถึงเหล้า, น้ำเมาที่กลั่นแล้ว แต่ในปัจจุบันมักจะเรียกหรือใช้คำว่า “เหล้า” เป็นคำเรียกรวมๆ ไปเกือบทั้งหมด เห็นได้จากคำแปลในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ของคำว่า เหล้า แปลว่า น้ำเมาที่กลั่นหรือหมักแล้ว (Alcohol) ดังนั้นในการออกกฎหมายสมัยใหม่ (Technical Law) จำเป็นต้องใช้ศัพท์เฉพาะศัพท์เทคนิคที่ให้ชัดเจนยอมรับกันโดยทั่วไป เมื่อมีการออกกฎหมายสมัยใหม่เกี่ยวกับสุรา จึงต้องใช้คำเรียกเฉพาะลงไป เมื่อมีการออกกฎหมายที่เกี่ยวข้องขึ้นมา จะพบคำว่า สุรา มากกว่าคำว่า เมรัยหรือเหล้า และใช้คำว่าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เป็นคำรวมเรียกแทนคำเหล่านั้น

¹ พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 มาตรา 3

² พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์ , หน้า 455

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
ห้องสมุดงานวิจัย
วันที่... 01 ต.ค. 2555
เลขทะเบียน... 249805
เลขเรียกหนังสือ.....

เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีประวัติความเป็นมาช้านานคู่กับประวัติศาสตร์และอารยธรรมของมนุษยชาติ สืบเนื่องจากมนุษย์รู้จักการนำข้าวมาหมักทำเบียร์เป็นครั้งแรกเมื่อในราว 3,500ปีก่อนคริสตกาล ถือกันว่าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นส่วนหนึ่งของงานประเพณีต่างๆในสังคม โดยเฉพาะด้านบันเทิงเริงรมย์ ตลอดจนพิธีกรรมบางศาสนา ซึ่งมักจะมีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นส่วนหนึ่งใช้ประกอบพิธี ตลอดจนความเชื่อที่ว่าเป็นการดื่มเพื่อสุขภาพ เจริญอาหาร ตลอดจนช่วยบำรุงร่างกาย บำรุงโลหิต คลายอาการปวดเมื่อย ในโลกตะวันออก เช่น อารยธรรมจีนมักนำเหล้าผสมกับพืชสมุนไพรแล้วรับประทานเป็นยาบำรุง

สำหรับประเทศไทย เกี่ยวกับค่านิยมในการดื่มสุรา แต่ครั้งในอดีต ก่อนสมัยสุโขทัย มีพิธีเลี้ยงผีขุนหลวงวิลังคะในสมัยกษัตริย์ลัวะ (พ.ศ.1839) ในวิถีชีวิตแบบล้านนา ชาวลาวก็มีพิธีบูชาบรรพบุรุษด้วยเหล้า เช่นกัน มีเหล้าเป็นเครื่องพิธีกรรม ตั้งแต่สุโขทัยมาจนถึงอยุธยา พบว่า³ คนไทยไม่ได้ยินยอมการดื่มสุราแต่อย่างใด หลักฐานในสมัยพระนารายณ์มหาราชโดยลาดูแบร์ แชรเวส และสังฆราชแห่งเบริช กล่าวว่า คนไทยไม่สู้อดื่มสุราเท่าใดนัก น้ำบริสุทธิ์เป็นเครื่องดื่มทั่วไปของชาวสยาม รองลงมาคือน้ำชา การที่คนไทยไม่นิยมดื่มสุราก็เป็นเพราะอิทธิพลของพุทธศาสนาตามหลักศีลห้า ในวรรณคดีไตรภูมิพระร่วงได้กล่าวถึงโทษของการดื่มสุราโดยเฉพาะหลังความตายโดยจะตกนรกภูมิใหญ่ 8 ขุมได้แก่ การกินเหล้าเมายาและคูหมื่นสมณพราหมณาจารย์ ในวรรณกรรมท้องถิ่นของไทย เช่น พระยาทองคำ (สอนไพร่) พญาปู่สอนหลานการะเกด และสุทธิกรรม ได้สอนคติแฝงไว้เป็นค่านิยมดั้งเดิมเกี่ยวกับมาตรฐานความดีของชายว่า ผู้ชายที่ดี คือ คนที่ถือศีลห้า ข้อมูลเหล่านี้แสดงให้เห็นว่า สังคมไทยในอดีตถือว่า การบริโภคสุราไม่ใช่วัฒนธรรมของคนไทย

อย่างไรก็ตาม ในสมัยอยุธยาพระนารายณ์มหาราชมีการผลิตสุราโดยการต้มและมีการเก็บอากรตามจำนวนเตาที่ใช้ต้มสุรา รวมทั้งการเก็บอากรจากคนขายและชายที่ดื่มสุราอีกด้วย (อากรเป็นการเก็บชั่งส่วนผลประโยชน์ที่ราษฎรทำมาหาได้โดยประกอบการต่างๆ เช่น ทำนา ทำสวน เป็นต้น หรือโดยการใช้สิทธิของรัฐบาลคล้ายการอนุญาตจากรัฐ เช่น อนุญาตเก็บของป่า จับปลา อนุญาตต้มสุรา ท้องสวน ตลาดและอากรน้ำ) ในสมัยอยุธยา⁴ ชาวจีนเป็นชาติแรกที่น่าสุรากลั่นหรือเหล้าโรง เข้ามายังประเทศไทย และตั้งโรงงานผลิตเหล้าขึ้นในชุมชนจีนเป็นส่วนใหญ่ จำหน่ายได้เสรี ไม่มีการเก็บอากร จนกระทั่งมีนโยบายเกี่ยวกับสุรามาคั้งแต่สมัยอยุธยาโดยรัฐเก็บอากรสุราจากผู้ผลิตและผู้ขายมาตั้งแต่สมัยสมเด็จพระเจ้าปราสาททอง มีการกำหนดพิภคอากรสุรา

³ พระไพศาล วิสาโล , ประวัติศาสตร์การบริโภคสุราในประเทศไทย , สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข,

เก็บอากรโดยรัฐ แต่ก็ทำได้ไม่ทั่วถึง ดังนั้นจากความเป็นมาดังกล่าวเท่ากับว่า เหล้าเริ่มปรากฏตัวเป็นสินค้าที่รัฐต้องเก็บผลประโยชน์หรือภาษีอากรเข้ารัฐ ซึ่งถือว่าการเริ่มต้นระบบผูกขาดการผลิตโดยรัฐที่ส่งผลกระทบต่อราษฎรผู้ดื่มกลั่นสุราในยุคนั้นเป็นต้นมา

ในสมัยรัชกาลที่ 1 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ แม้ว่าจะมีการดื่มสุราในขุนนางข้าราชการอยู่ โดยกฎหมายตราสามดวง ถือว่า การเสพสุรา ยาเมา สูบฝิ่น เที่ยวเล่นในกลางคืน ของเจ้านายและขุนนางเป็นของต้องห้าม ผู้ที่ละเมิดถือว่า “ผู้นั้นทรยศขบถต่อแผ่นดิน” และจะถูกพระเจ้าแผ่นดินลงพระอาญาและลดตำแหน่ง เพราะคติที่ว่า คนเมา (ผิดศีลข้อห้า) ย่อมปล่อยตัวประกอบอาชญากรรมได้ทุกอย่าง ต่อมาในสมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 1 ได้ตรากฎหมายลงโทษข้าราชการโดยถอดให้เป็นไพร่และสึกที่หน้าผาก สำหรับราษฎรกับการบริโภคสุรานั้นไม่สามารถห้ามราษฎรให้ดื่มสุราได้ ทั้งนี้เพราะการบริโภคสุราอาจเป็นที่มาสำคัญอย่างหนึ่งของรายได้แผ่นดินในยุคนั้น เห็นได้จากมีการออกกฎหมายเรื่องน้ำสุรา จ.ศ. ๑๑๔๘ (พ.ศ. 2329) โดยห้ามราษฎรดื่มกลั่นสุราหากมิได้รับอนุญาตมีโทษปรับสินไหม 3 ชั่ง (240บาท) และให้เอกชนประมูลสิทธิในการผูกขาดการผลิตจำหน่ายและเก็บอากรสุรา รวมทั้งการปราบปรามสุราเถื่อนแทนรัฐ จึงเปลี่ยนจากรัฐผูกขาดมาให้เอกชนดำเนินการแทน ที่เรียกว่า ระบบเจ้าภาษีนายอากร (เอกชน) ซึ่งทำให้รัฐเก็บภาษีสุราเป็นรายได้สำคัญของแผ่นดิน และแม้จะมีการยกเลิกอากรฝิ่นในรัชกาลที่ 3 แต่อากรสุรายังคงมีอยู่ ต่อมาเมื่อถึงรัชกาลที่ 5 มีการจำหน่ายสุราตามร้านและบ่อนการพนัน ซึ่งมีเหตุผลจากงูโจวกู้ลิจิ้นไว้ในไทยไม่ให้ไปเป็นแรงงานที่สิงคโปร์ จึงทำให้รายได้ของประเทศกว่า 50 เปอร์เซนต์มาจากบ่อนเบี้ย สุราและหวย ครั้นมาถึงรัชกาลที่ 6 รัฐยกเลิกระบบนายอากร โดยให้ทุกมณฑลจัดเก็บภาษีสุรากระทรวงมหาดไทยและกระทรวงการคลังมีบทบาทในการจัดเก็บภาษีอากรสุรา รวมทั้งมีการอนุญาตให้ท้องถิ่นเข้ามารับใบอนุญาตดื่มกลั่นสุราเพื่อปราบปรามสุราเถื่อน ทำให้การจำหน่ายสุราแพร่หลายมากยิ่งขึ้นทั่วประเทศ ยิ่งเมื่อมีการตั้งโรงงานผลิตสุราบางเขนและรัฐให้เอกชนเข้ามาประมูลการผลิตสุรา ยิ่งทำให้การบริโภคและรายได้ของรัฐจากสุรามิเพิ่มมากขึ้น

ดังนั้นจึงพอสรุปได้ว่า สุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของไทยนั้น ถือเป็นสินค้าที่ทำรายได้สำคัญอย่างหนึ่งให้แก่รัฐไทยในอดีต ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 1 รัฐเริ่มผูกขาดการผลิตและขายเอง หรือรัฐอาจให้เอกชนเข้ามาผลิต ในขณะนั้น ยังไม่มีนโยบายการควบคุมด้านการบริโภค

ภายหลัง ปี พ.ศ. 2500 เป็นต้นมา กิจการสุราของรัฐได้เริ่มผลิตเป็นอุตสาหกรรม โดยอนุญาตให้เอกชนมาประมูลการดื่มกลั่นและจำหน่ายสุรา มีการออกกฎหมายคือ พระราชบัญญัติสุรา ขึ้นเพื่อบริหารงานสุราแบบครบวงจร ตั้งแต่การผลิต จำหน่ายสุรา โดยกำหนดหลักเกณฑ์ต่างๆเกี่ยวกับการผลิตสุราและนำเข้าสุรา ภาษีสุรา การใช้และการขนสุรา การขายสุรา ทั้งนี้เพื่อการจัดเก็บภาษีอากรเป็นสำคัญ นโยบายของรัฐในช่วงนี้จึงเป็นการส่งเสริมการค้าเงินธุรกิจสุราโดย

การเปิดเสรีการผลิตสุราและการสนับสนุนการผลิตและจำหน่าย เป็นการส่งเสริมการผลิตสุราภายในประเทศ มีการเก็บภาษีที่ถูกกว่าสุราจากต่างประเทศ นโยบายสุราตั้งแต่ปี พ.ศ.2503 มีการเปลี่ยนนโยบายจากการที่โรงงานผลิตสุราเป็นของรัฐ มาเป็นอนุญาตให้เอกชนตั้งโรงงาน โดยการเปิดประมูลสัมปทานในการผลิตและจำหน่ายสุรา มีกลุ่มสุราทิพย์ได้รับสัมปทานตั้งแต่ พ.ศ.2528 จนถึง พ.ศ. 2543 กระทรวงการคลังจึงกำหนดคุณสมบัติของผู้มีสิทธิขอรับใบอนุญาตทำและขายสุรา รวมทั้งกำหนดมาตรฐานโรงงานสุรา ในประกาศวิธีบริหารงานสุราฉบับที่ 2 พ.ศ. 2543

ในอีกแง่หนึ่งนอกจากการผลิตและจำหน่ายแล้ว ผลกระทบที่เกิดจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในอดีตนั้น ยังไม่มีผลที่เป็นอันตรายต่อส่วนรวมมากนัก ซึ่งตรงกันข้ามกับภาวะปัจจุบันที่องค์การอนามัยโลก (WHO) ได้รายงานเกี่ยวกับการตายก่อนวัยอันควรและการบาดเจ็บสูญเสียจากการพิการทุพพลภาพ มีสาเหตุมาจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สูงเป็นอันดับ 5 ของภาวะความเสี่ยงภาระของโรคทั้งหมด 26 ความเสี่ยง รองจากภาวะการขาดอาหาร เพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัย ความดันโลหิตสูง และการบริโภคยาสูบ⁴

ประเทศต่างๆทั่วโลกได้ตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และผลเสียด้านสุขภาพที่เกิดขึ้นเป็นโรคร้ายไข้เจ็บ มีความสัมพันธ์อย่างแนบแน่นกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในปี พ.ศ. 2522 ที่ประชุมสมัชชาขององค์การอนามัยโลกได้ผ่านมติที่ WHOA 32.40 เรียกร้องให้ประเทศสมาชิก “นำมาตรการที่เหมาะสมทุกวิถีทางมาใช้ในการลดการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประชากรทุกหมู่เหล่า” และ “พัฒนาแผนงานโครงการด้านป้องกันที่เข้มข้น ซึ่งรวมทั้งการให้ข้อมูล ความรู้ สารสนเทศต่างๆและการออกกฎหมายที่เหมาะสมที่มีประสิทธิผลในการสนับสนุนการดำเนินการที่มีผลต่อการผลิตและการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์” และต่อมาในปี พ.ศ.2526 องค์การอนามัยโลกได้ผ่านมติที่ WHOA 36.12 มีสาระสำคัญให้ประเทศสมาชิก (1) จัดทำนโยบายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ระดับชาติที่ชัดเจนและครบถ้วนทุกด้าน (2) พัฒนากลไกและกิจกรรม ในแผนงานโครงการที่ต่อเนื่องและระยะยาว เพื่อลดการบริโภคและแก้ไขปัญหากที่เกิดขึ้นจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์⁵

ขณะเดียวกันในอีกด้านหนึ่งที่เกี่ยวกับการควบคุมปัญหาสุรานั้น รัฐมีการออกกฎหมายลูกบทมาบ้าง เช่น กฎกระทรวงการคลัง พ.ศ. 2504 จำกัดเวลาขาย รวมทั้งตามประกาศคณะปฏิวัติ

⁴ ยงยุทธ ขจรธรรมและคณะ , ประสิทธิภาพของนโยบายและมาตรการควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ , 2547 ,หน้า 1

⁵ Global Status Report on Alcohol , แปลโดย ยงยุทธ ขจรธรรม ,นโยบายในการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของโลก 2547,หน้า 9

ฉบับ 253 พ.ศ.2515 ด้วย (มาตรการควบคุมการเข้าถึงและการหาซื้อ) ซึ่งต่อมาในกฎหมายที่เกี่ยวข้องอื่น รัฐได้เริ่มตระหนักถึงปัญหาที่เกี่ยวข้องกับสุรา จึงมีมาตรการตามกฎหมายต่างๆ ได้แก่

- มาตรการจำกัดการดื่ม ตามพระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ.2509 มาตรา 16 (2)

“ห้ามมิให้ผู้รับอนุญาตตั้งสถานบริการ ยินยอมหรือปล่อยให้
ผู้มีอาการเมามจนประพฤตินุญชา หรือครองสติไม่ได้เข้าไปหรืออยู่ในสถาน
บริการระหว่างเวลาทำการ”

- มาตรการลดอุบัติเหตุ ตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.2522 มาตรา 43 (2)

“ห้ามมิให้ผู้ขับขี่ขับรถ ในขณะที่เมาสุราหรือของเมาอย่างอื่น”

- มาตรการบำบัดรักษา ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 49 การคุมตัวไว้ใน
สถานพยาบาล

“ในกรณีที่ศาลพิพากษาลงโทษจำคุก หรือพิพากษาว่ามีความผิดแต่รอการ
กำหนดโทษ หรือรอการลงโทษบุคคลใด ถ้าศาลเห็นว่าบุคคลนั้นได้กระทำ
ความผิดเกี่ยวเนื่องกับการเสพยาสุราเป็นอาชญา หรือการเป็นผู้คิดยาเสพติดให้
โทษ ศาลจะกำหนดในคำพิพากษาว่า บุคคลนั้นจะต้องไม่เสพยาสุรา ยาเสพติด
ให้โทษอย่างหนึ่งอย่างใด หรือทั้งสองอย่าง ภายในระยะเวลาไม่เกินสองปีนับ
แต่วันพ้นโทษ หรือวันปล่อยตัวเพราะรอการกำหนดโทษ หรือรอการลงโทษ
ก็ได้ ในกรณีที่บุคคลดังกล่าวในวรรคแรกไม่ปฏิบัติตามที่ศาลกำหนด ศาลจะ
สั่งให้ส่งไปคุมตัวไว้ในสถานพยาบาลเป็นเวลาไม่เกินสองปีก็ได้”

- มาตรการตามพระราชบัญญัติอาหาร โดยออกประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ 275
(พ.ศ.2546) ออกเป็นสลากคำเตือนในผลิตภัณฑ์สุรา

“ฉลากของสุรา ต้องแสดงรายละเอียด ดังต่อไปนี้

(2) ข้อความ “คำเตือน : ห้ามจำหน่ายสุราแก่เด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี

: การดื่มสุราทำให้ความสามารถในการขับขี่ยานพาหนะลดลง

: เด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี ไม่ควรดื่ม” เป็นภาษาไทย โดยใช้

ตัวอักษรเส้นที่ขนาดความสูงไม่น้อยกว่า 5 มิลลิเมตร อยู่ใน
กรอบที่แยกส่วนจากข้อความอื่น สีของกรอบและข้อความตัด
กับสีพื้นของฉลากจนอ่านได้ชัดเจน

ต่อมาในปี พ.ศ.2544 เป็นต้นมา นโยบายการควบคุมปัญหาสุราได้ขยายตัวกว้างขวางมากขึ้น ทั้งนี้ เนื่องมาจากการปฏิรูปทางการเมืองตามรัฐธรรมนูญฉบับพุทธศักราช 2540 หมวด 5 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ มาตรา 82 ว่า “รัฐต้องจัดและส่งเสริมการสาธารณสุขให้ประชาชนได้รับบริการที่ได้มาตรฐานและมีประสิทธิภาพอย่างทั่วถึง” และมีการกำหนดเป็นนโยบายเกี่ยวกับสุขภาพและปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ มีการจัดตั้งหน่วยงานที่มีชื่อว่า สำนักงานกองทุนสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ในปี 2544 ทำให้เกิดการออกกฎหมายใหม่และมาตรการต่างๆ ที่เกี่ยวกับสุรา และเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากยิ่งขึ้น⁶ นอกจากนี้ในรัฐธรรมนูญ 2550 มีแนวนโยบายด้านศาสนา สังคม การสาธารณสุข การศึกษาและวัฒนธรรมในมาตรา 80 ว่า “รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านสังคม การสาธารณสุข การศึกษา และวัฒนธรรม ดังต่อไปนี้

(2) ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาระบบสุขภาพที่เน้นการสร้างเสริมสุขภาพอันนำไปสู่สภาวะที่ยั่งยืนของประชาชน รวมทั้งจัดและส่งเสริมให้ประชาชนได้รับบริการสาธารณสุขที่มีมาตรฐานอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ และส่งเสริมให้เอกชนและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสุขภาพและการจัดบริการสาธารณสุข โดยผู้มีหน้าที่ให้บริการดังกล่าวซึ่งได้ปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณ ย่อมได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย”

ดังนั้นจึงมีมาตรการต่างๆ ดังต่อไปนี้

- มาตรการควบคุมการโฆษณา ในสื่อวิทยุโทรทัศน์ในช่วงเวลา 05.00-22.00 น
- มาตรการควบคุมการเข้าถึงและการหาซื้อ ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546 ห้ามการจำหน่าย ให้สุราแก่เด็ก เป็นต้น
- มติคณะรัฐมนตรี พ.ศ. 2547 ห้ามจำหน่ายสุราในสถานศึกษาและศาสนสถาน
- มาตรการรณรงค์ ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข ออกตามพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522 กำหนดข้อความเตือนในสลากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ คำเตือนในการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
- มาตรการรณรงค์จากหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับประเพณีวัฒนธรรมไทย ที่พยายามสร้างค่านิยมใหม่ เช่นการรณรงค์ลด ละ เลิกการดื่มสุรา จดเกล้าเข้าพรรษา กฐินปลอดเหล้า เป็นต้น

จะเห็นได้ว่า การควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของไทยนั้น เริ่มต้นอย่างจริงจังตั้งแต่ปี พ.ศ.2540 มีหน่วยงานใหม่เกิดขึ้น มีนโยบายและมาตรการตามกฎหมายที่มีอยู่เดิม เพิ่มเติม และมี

⁶ บัณฑิต ศรไพศาล, วัฒนากาณนโยบายควบคุมปัญหาสุราของประเทศไทย, 2548, หน้า 3-10

การรณรงค์โดยภาคส่วนต่างๆ ตระหนักถึงปมปัญหาที่เกิดจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ แต่ก็พบว่า ปัญหาที่เกิดจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยเฉพาะปัญหาอุบัติเหตุที่เกิดจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในช่วงเทศกาลวันหยุดต่างๆของไทยยังสูงอยู่ การสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ปี 2546 พบว่า⁷ คนไทยดื่มสุรา 18.6 ล้านคนคิดเป็นร้อยละ 35.4 ของประชากร แสดงถึงข้อมูล สถานการณ์ด้านอุปสงค์เกี่ยวกับการเข้าถึงและการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในกลุ่มเยาวชน ชายมีประสบการณ์ดื่มตั้งแต่อายุ 12-19 ปี มีพฤติกรรมการดื่มแบบอันตรายโดยมีปริมาณเฉลี่ยเกิน 100 กรัมแอลกอฮอล์ต่อวันที่ดื่มหรือดื่มเบียร์มากกว่า 3 ขวดต่อวันที่ดื่ม นอกจากนี้เยาวชนสามารถ พบเห็นโฆษณาวันละหลายครั้งในทุกสื่อ ซึ่งชี้ให้เห็นว่าการโฆษณาทำให้เพิ่มความอยากลองดื่ม ในกลุ่มเยาวชนถึง 4 - 8 เท่า การเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้อย่างสะดวกและสามารถได้ เครื่องดื่มมาจากแหล่งที่หลากหลาย ร้านค้าที่จำหน่ายมีรายรอบสถานศึกษา ส่งผลให้นักเรียน นักศึกษามีทัศนคติเชิงบวกต่อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และมีประสบการณ์การดื่มที่มากขึ้น รายงาน ดังกล่าวยังได้เสนอแนะให้ควบคุมในหลายประเด็น ได้แก่ ควบคุมผลิตภัณฑ์ที่มุ่งเป้าหมายที่กลุ่ม เยาวชน เช่นการควบคุมการจำหน่ายเหล้าปั่น มาตรการจำกัดความหนาแน่นของจุดจำหน่าย ควบคุมการโฆษณาอย่างเข้มข้น ตลอดจนการใช้มาตรการด้านภาษีให้ราคาสูงขึ้น นอกจากนี้พบว่า การโฆษณาประชาสัมพันธ์สินค้าประเภทเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดนักดื่ม ผู้บริโภคหน้าใหม่ และยังมีอายุน้อยลง ประกอบกับทั่วโลกต่างยอมรับกันโดยทั่วไปว่า เครื่องดื่ม แอลกอฮอล์เป็นสินค้าที่ไม่ธรรมดาอีกต่อไปแล้ว (Alcohol : No Ordinary Commodity) เพราะ ส่งผลกระทบไม่เพียงแต่ผู้ดื่มผู้บริโภคเอง แต่ยังส่งผลต่อสังคม เศรษฐกิจ และต่อผู้อื่นด้วย (อุบัติเหตุการจราจร) ภาครัฐจึงมีการออกกฎหมายเฉพาะขึ้นมาเพื่อควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในปี พ.ศ. 2551 มีชื่อว่า พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551

โดยสรุปได้ว่า สังคมไทยในอดีต สุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีความเป็นมาที่ผูกพันวิถี ชีวิตโดยใช้ในการพิธีการเฉลิมฉลองบางโอกาส และใช้พิธีกรรมทางความเชื่อในทางศาสนา แต่ อย่างไรก็ดี เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก็ไม่ใช่ค่านิยมของคนในสังคมที่นิยมดื่มกัน เพราะเป็นหลักความ เชื่อทางศาสนาที่เป็นข้อห้ามไว้ (ศีลห้า) ต่อมาเริ่มมีการผลิตหรือดื่มสุราเกิดขึ้นในสมัยอยุธยา จึง เริ่มมีการเก็บอากรจากผู้ดื่มกลั่นสุราและผู้ขายบ้าง แต่ก็ทำได้ไม่ทั่วถึง ในสมัยรัตนโกสินทร์ ตอนต้น มีการกำหนดห้ามราษฎรดื่มกลั่นสุรา และเริ่มใช้ระบบภาษีอากรมาจัดเก็บเป็นรายได้หลัก ของยุคนั้น และมาถึงการจัดเก็บโดยหน่วยงานรัฐ เริ่มมีการออกใบอนุญาตให้ดื่มกลั่นสุรามากขึ้น

⁷ สมบัติ ศรีประเสริฐสุข (บรรณาธิการ), *สุราไม่ใช่สินค้าธรรมดา ผลกระทบต่อสุขภาพและการดูแล รักษา*, หน้า 11 และใน รายงานสถานการณ์สุราประจำปี พ.ศ.2553 โดย บัณฑิต ศรีไพศาล, รายงานสถานการณ์ สุราประจำปี พ.ศ.2553, หน้า 17 -27

จนถึงปัจจุบันกลายมาเป็นอุตสาหกรรมเต็มรูปแบบ ผลิตออกมาเป็นสินค้าและเป็นรายได้ของรัฐ ด้านการผลิตจึงผูกกับนโยบายของรัฐที่ให้สัมปทานเอกชนในการผลิต ขณะที่ในระยะหลังประเทศต่างๆทั่วโลกต่างปรับเปลี่ยนท่าทีต่อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มาเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับปัญหาที่เกิดขึ้นตามมาอย่างมากมายหรือผลกระทบต่อบุคคล สังคมโดยรวม จึงทำให้แนวโน้มการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทย มีนโยบายแนวคิดและออกมาตรการที่มุ่งเน้นส่งเสริมสุขภาพของประชาชนและการปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ มีการปรับปรุงและออกกฎหมายใหม่ที่เกี่ยวข้องในการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ รวมทั้งพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551

2. แนวคิดและวิธีการในการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

จากความเป็นมาและผลกระทบเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทั้งในระดับโลกและในประเทศไทยนั้น พบว่า ผลที่เกิดจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ส่งผลเสียต่อตนเองและผู้อื่น รวมทั้งสังคมโดยรวมเป็นอย่างมาก แม้ภาครัฐจะได้เงินจากการจัดเก็บภาษีจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทั้งโดยตรงและโดยอ้อมจำนวนมากก็ตาม ในอีกด้านหนึ่ง มีความจำเป็นที่ต้องลดปัญหาหรือจัดการปัญหาจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จึงต้องมีนโยบาย มาตรการและออกกฎหมายหลายฉบับมาบังคับใช้ในลักษณะแตกต่างกันตั้งแต่การผลิต การจำหน่าย การบริโภค การเข้าถึง การตรวจจับกุมวัดปริมาณแอลกอฮอล์ อาจกล่าวได้ว่าต้องใช้มาตรการต่างๆควบคู่กันไปดังต่อไปนี้

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับมาตรการ

2.1.1 ความหมายของมาตรการ

มาตรการ หมายถึง⁸ วิธีการที่จะทำให้ได้รับผลสำเร็จ (Measure) หรือวิธีการที่ตั้งเป็นกฎข้อกำหนด ระเบียบ หรือกฎหมาย เป็นต้น เช่น ใช้มาตรการเค็ดขาด วางมาตรการในการปราบโจรผู้ร้าย ; วิธีการที่จะปรับเข้าไปสู่ผลสำเร็จ เช่น วางมาตรการในการดำเนินงาน

ทั้งนี้ ในสังคมที่มีการอยู่ร่วมกัน ย่อมมีความแตกต่างและหลากหลายทั้งในแง่ตัวบุคคล ความคิดเห็น การยึดถือปฏิบัติ ในการทำกิจการงาน ตลอดจนการปฏิบัติต่อกัน จึงมีความจำเป็นที่ต้องมีวิธีการทำให้ได้ผลสำเร็จ มนุษย์จึงมาตกลงกันกำหนดเป็นวิธีการต่างๆ เพื่อใช้บังคับร่วมกัน มาตรการจึงต้องมีการกำหนดขั้นตอน วิธีการปฏิบัติ กลไก อันประกอบไปด้วยทรัพยากรต่างๆไม่

⁸ ดู พจนานุกรมฯ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542

ว่าจะเป็นบุคคล ทรัพย์สินหรือเงิน การบริหารจัดการ เป็นต้น นอกจากนี้วิธีการและการปฏิบัติ จำเป็นต้องใช้แบบแผนของสังคมที่เรียกว่า บรรทัดฐานทางสังคม (Social Norms) ที่สำคัญที่สุดคือ กฎหมาย (Laws) เป็นกลไกในการปฏิบัติร่วมกัน

2.1.2 รูปแบบของมาตรการ

วิธีการที่จะทำให้ได้รับผลสำเร็จได้ถูกกำหนดขึ้น เพื่อการดำเนินงาน เพื่อเป็นกลไกของสังคม ปรากฏออกมาเป็นสิ่งที่เรียกว่า บรรทัดฐานทางสังคม โดยบรรทัดฐานทางสังคม (Social Norms) เป็นกลไกควบคุมสังคมอย่างหนึ่ง หมายถึง แนวทางหรือระเบียบกฎเกณฑ์ต่างๆที่เป็นแบบแผนเพื่อควบคุมความประพฤติของสมาชิกในสังคม รวมทั้งเพื่อรักษาความเป็นระเบียบตลอดจนความสงบเรียบร้อยของสังคม ตัวอย่างบรรทัดฐานทางสังคม ได้แก่ วิถีประชา (Folkway) ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม พิธีการ สมัยนิยมหรือแฟชั่น และกฎหมาย (Laws) ทั้งนี้ถือว่า มาตรการที่เรียกว่า กฎหมาย เป็นบรรทัดฐานสำคัญมากกว่ากฎเกณฑ์อื่น เพราะเป็นมาตรการที่มีบท/สภาพบังคับที่มีผลต่อผู้คนมากและจริงจังมากกว่ากฎเกณฑ์อื่นๆ⁹

2.2 กฎหมาย

2.2.1 ความเป็นมาและความหมาย

ในสังคมมนุษย์ การอยู่ร่วมกัน การปฏิบัติต่อกัน โดยทั่วไปจะมีกฎระเบียบใช้ร่วมกันของสังคม เรียกรวมนๆว่า บรรทัดฐานทางสังคม (Social Norms) ในแง่นี้ถือว่า กฎหมายเป็นกฎเกณฑ์ทางสังคมที่มีความสำคัญมาก ทั้งนี้เพราะกฎหมายมีสภาพบังคับต่างกัน ตามลักษณะหรือประเภทของกฎหมาย สำหรับความหมายของกฎหมายนั้น มีการอธิบายอย่างหลากหลาย พอสรุปได้ ดังต่อไปนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2542) ได้ให้ความหมายของกฎหมายว่า

กฎหมาย คือ กฎที่สถาบันหรือผู้มีอำนาจสูงสุดในรัฐตราขึ้นหรือที่เกิดขึ้นจากจารีตประเพณีอันเป็นที่ยอมรับนับถือ เพื่อใช้ในการบริหารประเทศ เพื่อใช้บังคับบุคคลให้ปฏิบัติตามหรือเพื่อกำหนดระเบียบแห่งความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลหรือระหว่างบุคคลกับรัฐ

ความหมายของกฎหมายแบบ Legal Positivism อธิบายว่ากฎหมายคือคำสั่งของผู้มีอำนาจสูงสุดในแผ่นดิน (รัฐาธิปัตย์) หากไม่ปฏิบัติตามแล้วจะต้องได้รับโทษ นอกจากนี้ในแง่วิวัฒนาการของสังคมกฎหมาย (The Three Layer of law) ยังสามารถอธิบายได้ว่า กฎหมาย คือ

⁹ คีเรก ควรสมาคม , ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมาย, พิมพ์ครั้งที่ 7 สำนักพิมพ์วิญญูชน , 2553 , หน้า

กฎเกณฑ์ที่เป็นแบบแผนความประพฤติของมนุษย์ในสังคมซึ่งมีกระบวนการบังคับที่เป็นกิจจะลักษณะ (Organized Sanction)¹⁰ โดยถือว่ากฎหมายมีมาตั้งแต่ครั้งมนุษย์มีการรวมตัวกันเป็นชุมชนแม้ไม่มีระบอบรัฐหรือเป็นประเทศ ก็มีกฎหมายใช้บังคับกันเรียกว่า กฎหมายชาวบ้าน (Volksrecht) ต่อมาเมื่อสังคมมีวิวัฒนาการเจริญพัฒนาขึ้น กฎหมายแบบสมัยใหม่ได้ถูกร่าง/บัญญัติขึ้น (Technical law) เพื่อใช้ให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของยุคสมัย และความก้าวหน้าอื่น ไม่อาจรอให้จารีตประเพณีวัฒนธรรมคลี่คลายพัฒนามาเป็นกฎหมาย จึงจำเป็นต้องออกกฎหมายสมัยใหม่ขึ้นมาหลาย ในยุคนี้กระบวนการนิติบัญญัติตามแบบรัฐสมัยใหม่จึงเกิดขึ้น เรียกว่าฝ่ายนิติบัญญัติ ซึ่งประกอบด้วย สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา ได้ออกกฎหมายในระดับพระราชบัญญัติ (พ.ร.บ.) ขึ้นมาอย่างมากมาย เพื่อใช้ในเรื่องต่างๆ ในบ้านเมืองเป็นการเฉพาะ

นอกจากนี้ในทางพุทธศาสนา ได้อธิบายความหมายของกฎหมายไว้อย่างง่ายว่า กฎหมายคือ ข้อกำหนดที่มนุษย์ทั้งหลายมาตกลง ขอมรับและใช้ร่วมกัน เรียกสั้นๆ ว่า กฎสมมติ¹¹ ทั้งนี้ถือว่าสรรพสิ่งทั้งหลายบรรดามี อยู่ภายใต้กฎธรรมชาติ หรือ กฎแห่งความเป็นจริง ความเป็นเหตุเป็นผล ตามธรรมดาของสิ่งต่างๆ รวมเรียกว่า ธรรม/ธรรมะ ส่วนกฎอีกแบบหนึ่ง เรียกว่า กฎมนุษย์ ซึ่งเป็นเรื่องของการที่คนมาตกลงขอมรับว่าจะทำอย่างนั้นอย่างนี้ จะดำเนินกิจการงานต่างๆ จะจัดระบบของสังคมกันอย่างไร ด้วยความฉลาดของมนุษย์จึงเกิดเป็นกฎหมาย ที่เรียกว่า กฎหมายขึ้น ในทางพุทธศาสนา กฎหมายเป็นส่วนหนึ่งของการจัดตั้ง ที่เรียกว่า วินัย อันหมายถึง การจัดตั้งวางระบบ ระเบียบขึ้นในสังคม กฎหมายจึงเกิดขึ้นจากความต้องการบางอย่างร่วมกันของมนุษย์ในแต่ละยุคสมัย เมื่อเป็นเช่นนี้ กฎหมายจึงอาจดีหรือไม่ดีก็ได้ เพราะผู้บัญญัติกฎหมายอาจมีความไม่เข้าใจถึงความจริงที่มีอยู่ในธรรมชาติของมนุษย์ กฎหมายจึงต้องมีการปรับปรุงแก้ไขเปลี่ยนแปลง ให้เหมาะสมสอดคล้องกับธรรม

ดังนั้นกฎหมายจึงหมายถึง บรรดากฎระเบียบข้อกำหนดที่มนุษย์ตกลงขอมรับและใช้ร่วมกันในแต่ละสังคม เพื่อควบคุมความประพฤติ (ให้ปฏิบัติหรือห้ามปฏิบัติ) เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยและให้เกิดความสงบสุขขึ้นในสังคม กฎหมายจึงเปรียบได้กับเครื่องมือที่ให้แก่ประชาชน ไปปฏิบัติ และขณะเดียวกันก็เป็นเครื่องมือให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ ไปปฏิบัติหรือบังคับใช้กฎหมาย ให้บรรลุวัตถุประสงค์ของกฎหมายนั้นๆ ต่อไป

¹⁰ สมยศ เชื้อไทย, คำอธิบายวิชากฎหมายแห่งหลักทั่วไป, พิมพ์ครั้งที่ 17 สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2540, หน้า 64-65

¹¹ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), นิติศาสตร์แนวพุทธ, พิมพ์ครั้งที่ 6 บริษัทพิมพ์สวจำกัค, 2550, หน้า 19-20

2.2.2 ลักษณะและประเภทของกฎหมาย

จากเรื่องของนิยามหรือความหมายของกฎหมายที่กล่าวมานั้น พบว่า อธิบายคล้ายกันว่า กฎหมาย คือ กฎเกณฑ์ด้านความประพฤติในสังคม ที่เกิดขึ้นจากความต้องการแก้ปัญหาบางประการ ต่อมากฎเกณฑ์เหล่านั้นจึงเกิดมาจากคำสั่งของผู้มีอำนาจในรัฐ บังคับใช้ได้เป็นการทั่วไปกับราษฎร หากมีการไม่ปฏิบัติหรือฝ่าฝืนจะมีบทลงโทษหรือมีสภาพบังคับอื่นๆ ลักษณะสำคัญของกฎหมายแบบนี้ จึงได้แก่ ประการที่หนึ่ง เป็นกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวกับแบบแผนของความประพฤติ ตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในสังคม ประการที่สอง มีผู้ออกกฎหมายหรือมีองค์กรผู้ออก เรียกกันว่า ผู้มีอำนาจสูงสุดหรือรัฐอธิปัตย์ ตามแต่ระบอบการปกครองของประเทศต่างๆ ประการที่สาม มีวัตถุประสงค์และขอบเขตที่ใช้ โดยอาจมีขึ้นเพื่อบริหารประเทศ เพื่อให้คนปฏิบัติ เพื่อสร้างความสัมพันธ์ต่อกัน และใช้บังคับได้เป็นการทั่วไปในรัฐหรือประเทศต่างๆ ประการที่สี่ กฎหมายมีสภาพบังคับ (Sanctions) ซึ่งหมายถึง สภาพที่จะได้รับหากมีการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม โดยอาจได้รับโทษทางอาญาหรือการชดใช้ทางแพ่งหรือการบังคับทางมหาชน แล้วแต่ลักษณะของกฎหมายแต่ละประเภทนั้นๆ

ประเทศไทยในปัจจุบันใช้ระบบกฎหมายแบบ Civil law หรือระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษร ประกอบกับแนวคิดทางกฎหมายอย่างหนึ่ง เกี่ยวกับอำนาจสูงสุดในการปกครองที่เรียกว่า อำนาจอธิปไตย (Sovereignty) ผู้ปกครองย่อมมีอำนาจในการออกกฎหมายมาใช้บังคับแก่ประชาชนทั่วไปภายใต้หลักเรื่องการแบ่งแยกอำนาจ (Seperation of Power) แบ่งเป็น 3 ฝ่าย สำคัญๆ ได้แก่ อำนาจนิติบัญญัติ (ฝ่ายนิติบัญญัติ : รัฐสภา) อำนาจบริหาร (ฝ่ายบริหาร : รัฐบาล หน่วยงาน เจ้าหน้าที่ของรัฐ และฝ่ายปกครอง) อำนาจตุลาการ (ฝ่ายตุลาการ : ผู้พิพากษา ศาลต่างๆ) ดังนั้น จึงเป็นเรื่องปกติที่รัฐสภาในระบบกฎหมายทั่วไปจะออกกฎหมายที่สำคัญๆ เพื่อเป็นเครื่องมือในการบริหารราชการแผ่นดินและเพื่อกำหนดสิทธิหน้าที่ ตลอดจนความรับผิดชอบ ใช้บังคับเป็นการทั่วไป เราจึงพบว่าจะมีการออกกฎหมายมาบังคับใช้อย่างมากมาย หลายระดับ หลายประเภท เรียกชื่อกฎหมายต่างๆกันไป เรียกว่า ลำดับหรือศักดิ์ของกฎหมาย (Hierarchy of law) ซึ่งการจัดลำดับหรือศักดิ์ของกฎหมาย เป็นดังต่อไปนี้

1. รัฐธรรมนูญ
2. พระราชบัญญัติ ประมวลกฎหมาย
3. พระราชกำหนด
4. พระราชกฤษฎีกา
5. กฎกระทรวง หรือประกาศกระทรวง
6. ระเบียบ ข้อกำหนด ข้อบังคับ ของหน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย

สำหรับพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 นั้นเป็นกฎหมายในลำดับที่ 2 ซึ่งผ่านการพิจารณาและออกมาโดยฝ่ายนิติบัญญัติ (รัฐสภา) เป็นกฎหมายเฉพาะที่สำคัญ เนื่องจากมีการกำหนดข้อปฏิบัติและข้อห้ามปฏิบัติ ตลอดจนมีโทษทางอาญา จึงมีความสำคัญในแง่จำกัดสิทธิเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ ให้กระทำได้ โดยกฎหมายฉบับนี้เริ่มมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 14 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2551 เป็นต้นมา

ดังนั้นจึงพอสรุปในเรื่องแนวคิดและวิธีการในการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ว่าวิธีการที่ใช้ นอกจากมีบรรทัดฐานทางสังคมควบคุมแล้ว แต่จำเป็นต้องออกกฎหมายมาเป็นเครื่องมือในกำกับควบคุมปัญหาที่เกิดขึ้น โดยกฎหมายในระดับพระราชบัญญัติเป็นกฎหมายสำคัญในการบริหารจัดการกับปัญหาเหล่านั้น

3. การบังคับใช้กฎหมาย

การบริหารกิจการงานบ้านเมือง ย่อมต้องอาศัยเครื่องมืออันได้แก่ หน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐและกลไกสำคัญ คือ ตัวบทกฎหมายในระดับต่างๆ เป็นเครื่องมือที่ใช้ปฏิบัติเป็นกติการ่วมกันของสังคม ในแง่ที่ว่า กฎหมายคือคำสั่งของรัฐาธิปัตย์ (ผู้มีอำนาจสูงสุด) ใช้บังคับได้เป็นการทั่วไปและมีสภาพบังคับ (Sanctions) ดังนั้นจึงต้องมีมาตรการ การกำกับดูแล บังคับ และติดตาม ตรวจสอบ เพื่อให้กฎหมายมีผลบังคับได้อย่างจริงจังและมีประสิทธิภาพ ในแง่นี้ “การใช้บังคับกฎหมาย” และ “การบังคับใช้กฎหมาย” จึงเป็นส่วนสำคัญอย่างมาก เนื่องจากหากกระบวนการขั้นนี้ไม่ได้ผล กฎหมายก็ไร้ความหมาย

3.1 ความหมายของการบังคับใช้กฎหมาย

ในทางนิติศาสตร์ เมื่อกฎหมายประกาศออกมาใช้แล้ว การมีผลในเรื่องการใช้บังคับของกฎหมายกับการบังคับใช้กฎหมาย อาจมีความคล้ายกัน แต่อย่างไรก็ตาม ในเรื่องนี้ การบังคับใช้กฎหมาย มีความสำคัญมาก เพราะมีผลกระทบทั้งด้านดีและร้ายได้ ตามแต่ลักษณะของกฎหมายพิจารณาได้ดังนี้ การใช้บังคับกฎหมาย (Application of Law) หมายความว่า¹² การนำกฎหมายมาใช้บังคับแก่ข้อเท็จจริง ในกรณีเฉพาะเรื่อง อาจมีผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่าย ได้แก่ พนักงานเจ้าหน้าที่ ตำรวจ อัยการ และศาล หรือแม้แต่ประชาชน นอกจากนี้ยังหมายถึง การนำตัวบทกฎหมายที่เป็นถ้อยคำในหนังสือหรือราชกิจจานุเบกษา มาใช้บังคับให้บรรลุผลตามเจตนารมณ์ของกฎหมายด้วย

¹² หุุด แสงอุทัย , ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป, กรุงเทพฯ : พิมพ์ครั้งที่ 18 สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ , 2553 , หน้า 61 - 63

การใช้บังคับกฎหมายจึงเกี่ยวข้องกับเวลา สถานที่ และบุคคล หมายถึงเมื่อมีกฎหมายออกมาใช้แล้ว กฎหมายนั้นจะมีผลบังคับใช้เมื่อใด (when) ใช้ที่ไหน (where) และใช้กับใครบ้าง (who) ตัวอย่างเช่น

“พระราชบัญญัติ (พ.ร.บ) ฉบับหนึ่งให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป” หาก พ.ร.บ.ฉบับหนึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษาวันนี้ (๕ มีนาคม ๒๕๕๐) กฎหมายฉบับนี้จะมีผลในเวลาหลังเที่ยงคืนของวันที่ ๕ คือตั้งแต่เวลา ๐๐.๐๑ น.เข้าสู่วันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๕๐

“พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดสามสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป” หาก พระราชบัญญัติ ฉบับหนึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษาวันที่ ๑๕ เมษายน ๒๕๕๐ กฎหมายฉบับนี้จะมีผลในอีกสามสิบวันจากวันที่ ๑๕ เมษายน คือวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๕๐ (วันพ้นกำหนดสามสิบวัน) เป็นต้น

สำหรับการใช้บังคับของพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องคีมแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา (มาตรา 2) ตามราชกิจจานุเบกษา เล่ม 125 ตอน 33 ก หน้า 34 เมื่อวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2551 ดังนั้น พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องคีมแอลกอฮอล์ 2551 จึงเริ่มใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2551 หรือเริ่มตั้งแต่ 00.01 ของการเริ่มต้นวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2551 เป็นต้นมา

การบังคับใช้กฎหมาย (Laws Enforcement) ในแง่ความหมาย มีดังนี้

การบังคับใช้กฎหมาย ตามรูปศัพท์ หมายถึง การบังคับใช้ การบังคับใช้ตามกฎหมาย , บังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย

โดยทั่วไป การบังคับใช้กฎหมาย หมายถึง การนำกฎหมายมาบังคับใช้เพื่อควบคุมความประพฤติของสมาชิก โดยการดำเนินการอย่างเป็นทางการต่อเนื่องและสัมพันธ์กันระหว่างหน่วยงานต่างๆ ในกระบวนการยุติธรรมของรัฐ ได้แก่ การดำเนินการในชั้นเจ้าพนักงานตำรวจในการรักษากฎหมาย ซึ่งหากมีการฝ่าฝืนจะต้องสืบสวน สอบสวน และจับกุมผู้กระทำผิดส่งต่อให้พนักงานอัยการทำหน้าที่ฟ้องร้องคดี ศาลยุติธรรมจะทำหน้าที่พิจารณาและตัดสินคดี และมีพนักงานราชทัณฑ์ ทำหน้าที่เป็นผู้ควบคุม ตามที่ศาลสั่งลงโทษ โดยมีมาตรฐานในการปฏิบัติงาน ทั้งนี้เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมาย และระบบงานยุติธรรมของรัฐทั้งระบบสามารถอำนวยความสะดวก และตอบสนองต่อการแก้ไขปัญหาสังคมได้

การบังคับใช้กฎหมาย จึงหมายถึง การนำกฎหมายไปสู่การปฏิบัติ หรือ กระบวนการของกฎหมายที่ผู้เกี่ยวข้องในกฎหมายนั้นๆ จะต้องดำเนินการให้กฎหมายมีผลเป็นรูปธรรม ซึ่งจะขึ้นอยู่กับกฎหมายแต่ละประเภท ซึ่งจะกำหนดวิธีการขั้นตอนการปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมาย

นั้นๆ ทั้งนี้เนื่องจากกฎหมายโดยทั่วไปได้กำหนด/บัญญัติสิทธิหน้าที่ ความรับผิดชอบ รวมทั้ง กำหนดสภาพ / ผลที่ผู้ไม่ปฏิบัติ/ฝ่าฝืนต่อกฎหมายจะได้รับผลไว้ นอกจากนี้การบังคับใช้กฎหมาย ยังหมายถึง วิธีการอันเป็นมาตรการในทางปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่งซึ่งกฎหมายกำหนดไว้ เพื่อจะ ให้ประชาชนปฏิบัติตามหรือห้ามมิให้ปฏิบัติตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ตามวัตถุประสงค์แห่ง กฎหมาย เช่น

ประมวลกฎหมายอาญา ตลอดจนพระราชบัญญัติที่มีโทษอาญา จะกำหนดการกระทำที่ เป็นความผิดและมีบทลงโทษทางอาญาไว้ ได้แก่ ประหารชีวิต จำคุก กักขัง ปรับ ริบทรัพย์สิน ใน ส่วนของการบังคับใช้กฎหมายอาญา (Laws Enforcement) เมื่อมีการกระทำความผิดเกิดขึ้น เจ้าหน้าที่ของรัฐจะมีหน้าที่และดำเนินการตามลำดับ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ตำรวจจะเป็นผู้เริ่มต้นในการ บังคับใช้กฎหมาย โดยการสืบสวนสอบสวน จับกุม และดำเนินคดีผู้กระทำผิด ต่อจากนั้น พนักงานอัยการจะเป็นฝ่ายที่จะบังคับใช้กฎหมายโดยการตั้งคดีว่า จะตั้งฟ้องหรือตั้งไม่ฟ้องจำเลย ต่อมาหากมีการตั้งฟ้องต่อศาลและศาลเป็นองค์กรที่จะบังคับใช้โดยการพิจารณาข้อเท็จจริงกับข้อ กฎหมายแล้วตัดสินว่าผิดหรือไม่ผิด รวมทั้งการกำหนดโทษแก่ผู้กระทำผิด และเมื่อคดีถึงที่สุด ต่อไป เจ้าหน้าที่ฝ่ายราชทัณฑ์ก็จะดำเนินการเพื่อบังคับโทษตามคำพิพากษานั้นๆต่อไป

กระบวนการที่กล่าวมานี้ ก็คือ การบังคับใช้กฎหมายทางอาญา เป็นไปตามกฎหมายวิธี พิจารณาความอาญา รวมเรียกว่า กระบวนการยุติธรรมทางอาญา

ส่วนกฎหมายอื่น เช่น กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ก็มีกระบวนการบังคับอีกแบบหนึ่งรวม เรียกว่า กระบวนการยุติธรรมทางแพ่ง เป็นไปตามกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง แต่ต่างกับ กระบวนการยุติธรรมทางอาญา เพราะทางแพ่งจะไม่มีโทษเหมือนกับทางอาญา แต่มีสภาพบังคับ อีกรูปแบบหนึ่ง เช่น การชดใช้ทรัพย์ ชำระหนี้ ทำให้กลับคืนสภาพเดิม การไม่มีผลบังคับได้ตาม กฎหมาย (โมฆะ) การจ่ายค่าเสียหาย เป็นต้น

นอกจากนี้การบังคับใช้กฎหมายนอกจากทางอาญาและทางแพ่ง ยังมีกระบวนการบังคับ ทางปกครอง (Administrative Enforcement) โดยเริ่มจากการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง ใช้อำนาจทางปกครอง เพื่อสั่งการ อนุมัติ อนุญาต ต่างๆ หากกระทบต่อสิทธิของประชาชน เมื่อ ดำเนินการอุทธรณ์ตามขั้นตอนภายในฝ่ายปกครองแล้ว ก็สามารถนำเรื่องฟ้องคดีต่อศาลปกครอง ได้ต่อไป

ดังนั้นการบังคับใช้กฎหมาย จึงเป็นเรื่องสำคัญในแง่ที่ว่า กฎหมายที่ใช้อยู่ในบ้านเมืองจะมี ประสิทธิภาพ หรือสามารถสร้างความสงบเรียบร้อยให้สังคมส่วนรวมอยู่ได้ด้วยดีและมีความเป็น ปกติสุข จะเห็นได้ว่าในประเด็นนี้เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องในกฎหมายจะเป็นผู้ที่มีบทบาทต่อ การบังคับใช้กฎหมาย กล่าวคือ ควรจะมุ่งให้เกิดความเสมอภาคกันหรือให้เกิดความยุติธรรม

เจ้าหน้าที่ของรัฐ จึงเป็นองค์ประกอบสำคัญหรือเป็นเงื่อนไขสำคัญในการบังคับใช้กฎหมาย ให้สัมฤทธิ์ผลตามที่กฎหมายบัญญัติไว้หรือไม่

3.2 แนวคิดพื้นฐานและรูปแบบการบังคับใช้กฎหมาย

การบังคับใช้กฎหมาย (Laws Enforcement) โดยเฉพาะอย่างยิ่งกฎหมายอาญา มีความเกี่ยวข้องกับการรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคมโดยรวมเป็นสำคัญ แนวคิดพื้นฐานอันเป็นเป้าหมายของการบังคับใช้กฎหมาย ในแง่กระบวนการยุติธรรมทางอาญา แบ่งได้เป็น 2 แบบ คือ

ประการแรก คือ แบบควบคุมอาชญากรรม (Crime Control Model) หรือการบังคับใช้กฎหมายให้มีประสิทธิภาพมุ่งเน้นเพื่อควบคุมในสังคมที่มีอาชญากรรมสูง โดยเน้นด้านการปราบปราม จึงให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐมาก แต่ให้สิทธิผู้กระทำความผิดน้อย การลงโทษเป็นไปด้วยความรวดเร็ว แต่อาจมีปัญหาด้านสิทธิมนุษยชน

ประการที่สอง คือ แบบคุ้มครองสิทธิผู้ถูกกล่าวหา (Due Process Model) ที่มุ่งเน้นการควบคุมอาชญากรรมโดยพยายามให้มีระบบตรวจสอบการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ หรืออาจเรียกว่าเป็นแนวคิดเกี่ยวกับการจำกัดอำนาจเจ้าหน้าที่ของรัฐ จึงมุ่งรักษาสิทธิของผู้ต้องหาหรือผู้กระทำผิดมากขึ้น ไม่เน้นการปราบปรามเหมือนแบบแรก คำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชนมากขึ้น โดยกำหนดรับรองหรือคุ้มครองสิทธิไว้ในรัฐธรรมนูญ

การบังคับใช้กฎหมาย ในปัจจุบันมีแนวโน้มเพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกตามแบบที่สอง คือ มุ่งคุ้มครองสิทธิผู้ถูกกล่าวหา (ผู้ต้องหาหรือจำเลย) มากขึ้น นอกจากจะต้องประกอบไปด้วยกฎหมายที่มีความถูกต้องชอบธรรมแล้ว ผู้บังคับใช้จะต้องมีความรู้เข้าใจในการบังคับใช้กฎหมาย ให้มีความสอดคล้องกับหลักนิติธรรม (Rule of law) ให้สามารถรักษาความสงบเรียบร้อยภายในสังคม เพื่อการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดได้อย่างมีประสิทธิภาพอีกด้วย ทั้งนี้มีหลักการพื้นฐานการใช้อำนาจรัฐอยู่บนพื้นฐานของกฎหมายที่รองรับ และการใช้อำนาจรัฐต้องสามารถตรวจสอบได้ (Accountability) เช่น ภายหลังรัฐธรรมนูญปี 2540 การออกหมายจับ หมายค้นแต่เดิมเป็นอำนาจของตำรวจ มาเป็นให้ศาลเป็นองค์กรในการตรวจสอบเพื่อการออกหมายดังกล่าว ตลอดจน การให้เหตุผลของศาลจะต้องมีความเป็นภาววิสัยหรือความเป็นกลางสามารถอธิบายได้ด้วยเหตุผลและตรวจสอบได้¹³

ดังนั้น การบังคับใช้กฎหมายโดยกระบวนการยุติธรรมที่ดีและมีประสิทธิภาพ ต้องดำเนินการเพื่อสังคมโดยส่วนรวม แต่ต้องคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของบุคคลในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่ง

¹³ คณิต ณ นคร ,ปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญา, สำนักพิมพ์วิญญูชน , 2552, หน้า 69 -73

ของสังคมด้วย การใช้อำนาจขององค์กรและเจ้าหน้าที่รัฐต้องกระทำโดยโปร่งใสและเปิดเผย องค์กรต้องร่วมกันค้นหาความจริงในคดี แม้แต่โรงเรียนกฎหมายหรือสถาบันการสอนนิติศาสตร์ก็ควรจะสอนให้เข้าใจถึงกฎหมายอย่างเป็นศาสตร์ (Science) ไม่ใช่แค่เพียงแค่จำได้หมายรู้

4. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

แม้ว่าประเทศไทยมีรัฐธรรมนูญที่ให้หลักประกันสิทธิและเสรีภาพด้านต่างๆ ไว้ ซึ่งการผลิตหรือจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ สามารถกระทำได้ภายใต้หลักการที่กำหนดไว้ เช่นในรัฐธรรมนูญฉบับ 2550 มาตรา 43 ที่ว่า

“บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพและการแข่งขัน โดย เสรีอย่างเป็นธรรม”

แต่ในขณะเดียวกันการจำกัดเสรีภาพดังกล่าว สามารถกระทำได้ เพราะมีบทบัญญัติในเรื่องนี้ไว้ในมาตราเดียวกัน ที่ว่า

“การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐหรือเศรษฐกิจของประเทศ การคุ้มครองประชาชน ใน

ด้านสาธารณสุข โภค การรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน การจัดระเบียบการประกอบอาชีพ การคุ้มครองผู้บริโภค การผังเมือง การรักษาทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อม สวัสดิภาพของประชาชน หรือเพื่อป้องกันการผูกขาดหรือขัดความไม่เป็นธรรมในการแข่งขัน”

ดังนั้นในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เป็นไปตามหลักการดังกล่าวที่ให้สิทธิเสรีภาพในการประกอบกิจการ เช่น การขออนุญาตผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ขณะเดียวกันรัฐก็สามารถออกกฎหมายมากำกับควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้หลายลักษณะ นับตั้งแต่ปี พ.ศ.2493 จนถึงปัจจุบัน มีกฎหมายที่เกี่ยวข้อง พอสรุปได้ดังนี้

4.1. พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 มีมาตรการควบคุมสุรา ดังนี้

การทำสุรา ต้องมีใบอนุญาต ดังนี้

-มาตรา 5 ห้ามมิให้ผู้ใดทำสุรา หรือมีภาชนะหรือเครื่องกลั่นสำหรับทำสุราไว้ในครอบครอง เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากอธิบดี ผู้ใดฝ่าฝืน มีความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่

เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และถ้าได้ขายสุราที่ทำขึ้นนั้นด้วย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ แต่ถ้าเป็นการทำสุราแช่ มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองร้อยบาท

-มาตรา 6 ห้ามมิให้ผู้ใดนำสุราเกินกว่าหนึ่งลิตรเข้ามาในราชอาณาจักร เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานสรรพสามิต ผู้ใดฝ่าฝืน มีความผิด ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท

การขนสุรา กำหนดให้

-มาตรา 13 ห้ามมิให้ผู้ใดทำการขนสุราที่ยังมิได้เสียภาษีโดยถูกต้องออกจากโรงงานสุรา เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากอธิบดี ผู้ใดฝ่าฝืน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสี่เท่าของภาษีสุราตามอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง แต่ต้องไม่น้อยกว่าสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

-มาตรา 14 ห้ามมิให้ผู้ใดทำการขนสุราตั้งแต่สิบลิตรขึ้นไป เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตขนสุราจากเจ้าพนักงานสรรพสามิต ผู้ใดฝ่าฝืน มีความผิดต้องระวางโทษปรับตามปริมาณน้ำสุราที่ทำการขน ในอัตราลิตรละสิบบาท เศษของลิตรให้ถือเป็นหนึ่งลิตร

การขายสุรา กำหนดให้

-มาตรา 17 ห้ามมิให้ผู้ใดขายสุราหรือนำสุราออกแสดงเพื่อขาย เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานสรรพสามิต ผู้ใดฝ่าฝืน ถ้าสุรานั้นเป็นสุราที่นำเข้ามาในราชอาณาจักร มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองพันบาท ถ้าสุรานั้นเป็นสุราที่ทำขึ้นในราชอาณาจักร มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

-มาตรา 19 ใบอนุญาตขายสุรามี 7 ประเภท คือ

ประเภทที่ 1 สำหรับการขายสุราทุกชนิด ครั้งหนึ่งเป็นจำนวนตั้งแต่สิบลิตรขึ้นไป

ประเภทที่ 2 สำหรับการขายสุราที่ทำในราชอาณาจักร ครั้งหนึ่งเป็นจำนวนตั้งแต่สิบลิตรขึ้นไป

ประเภทที่ 3 สำหรับการขายสุราทุกชนิด ครั้งหนึ่งเป็นจำนวนต่ำกว่าสิบลิตร

ประเภทที่ 4 สำหรับการขายสุราที่ทำในราชอาณาจักร ครั้งหนึ่งเป็นจำนวนต่ำกว่าสิบลิตร

ประเภทที่ 5 สำหรับการขายสุราทุกชนิด ครั้งหนึ่งเป็นจำนวนต่ำกว่าสิบลิตรเพื่อดื่ม ณ สถานที่ขายเป็นการชั่วคราวไม่เกินสิบวัน

ประเภทที่ 6 สำหรับการขายสุราที่ทำในราชอาณาจักร ครั้งหนึ่งเป็นจำนวนต่ำกว่าสิบลิตรเพื่อดื่ม ณ สถานที่ขายเป็นการชั่วคราวไม่เกินสิบวัน

ประเภทที่ 7 สำหรับการขายสุราครั้งหนึ่งเป็นจำนวนต่ำกว่าสิบลิตร เพื่อดื่มภายในสมาคมหรือสโมสร

ผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุราทำการขายสุราไม่ตรงตามประเภทใบอนุญาตที่เจ้าพนักงานออกให้ตามมาตรา 19 มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองร้อยบาท

-มาตรา 19 ทวิ ใบอนุญาตขายสุราประเภทที่ 4 ตามมาตรา 19 ให้ออกให้แก่ผู้ทำการขายเร็วได้ด้วย

การขออนุญาต และการออกใบอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง ในการนี้จะกำหนดเงื่อนไขให้ผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุราปฏิบัติด้วยก็ได้

ใบอนุญาตขายสุราที่ออกตามวรรคสอง ให้ถือเป็นใบอนุญาตขนสุราสำหรับใช้กำกับสุราที่นำไปขายเร่กันด้วย

-มาตรา 20 ผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุราประเภทที่ 3 หรือประเภทที่ 4 จะขายสุราได้แต่เฉพาะภายในเวลาที่กำหนดในกฎกระทรวง ผู้ใดฝ่าฝืน มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าสิบบาท

-มาตรา 21 ห้ามมิให้ผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุราประเภทที่ 1 หรือประเภทที่ 2 เก็บหรือรักษาสุราประเภทที่ได้รับอนุญาตให้ขายไว้ ณ ที่อื่น นอกจากที่ซึ่งระบุไว้ในใบอนุญาต เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานสรรพสามิต ผู้ใดฝ่าฝืน มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

-มาตรา 22 ห้ามมิให้ผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุราประเภทที่ 1 หรือประเภทที่ 2 ทำการเปลี่ยนแปลงสุรา โดยเอาสุราอื่นใด หรือน้ำ หรือของเหลว หรือวัตถุอื่นใดเจือปนลงหรือเปลี่ยนแปลงภาชนะบรรจุสุรา เว้นแต่จะได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากเจ้าพนักงานสรรพสามิต และทำต่อหน้าพนักงานเจ้าหน้าที่ โดยปฏิบัติตามวิธีการและเงื่อนไขที่อธิบดีกำหนด

ถ้าปรากฏว่าสุราที่มีอยู่ในความครอบครองของผู้ได้รับใบอนุญาตดังกล่าวในวรรคก่อนเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างอื่น ซึ่งมีได้เป็นไปตามธรรมชาติ ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า ผู้นั้นทำการเปลี่ยนแปลงสุรา

ผู้ใดฝ่าฝืน มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองพันบาท

-มาตรา 23 ห้ามมิให้ผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุราประเภทที่ ๓ ถึงประเภทที่ ๗ ทำการเปลี่ยนแปลงสุรา โดยเอาสุราอื่นใด หรือน้ำ หรือของเหลว หรือวัตถุอื่นใดเจือปนลงหรือเปลี่ยนแปลงภาชนะบรรจุสุรา เว้นแต่ผู้ซื้อได้ร้องขอให้เปลี่ยนแปลงสุราเพื่อดื่มในขณะนั้น

ถ้าปรากฏว่าสุราที่มีอยู่ในความครอบครองของผู้ได้รับใบอนุญาตดังกล่าวในวรรคก่อนเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างอื่น ซึ่งมีได้เป็นไปตามธรรมชาติ ให้ผู้นั้นมีฐานไว้ก่อนว่าผู้นั้นทำการเปลี่ยนแปลงสุรา

ผู้ใดฝ่าฝืน มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

4.2 ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับ 253 (พ.ศ.2515) ได้กำหนดมาตรการ “จำกัดเวลาดื่ม” ดังนี้

ข้อ 2 ห้ามมิให้ผู้ได้รับอนุญาตขายสุราประเภทที่ 3 ถึงประเภทที่ 6 ตามความในกฎหมายว่าด้วยสุรา หรือบุคคลใดซึ่งกระทำการเพื่อประโยชน์ของผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุราดังกล่าวจำหน่ายสุราทุกชนิดในเวลาอื่น นอกจากตั้งแต่เวลา 11.00 นาฬิกา ถึงเวลา 14.00 นาฬิกา และตั้งแต่เวลา 17.00 นาฬิกา ถึงเวลา 24.00 นาฬิกา เว้นแต่ได้รับใบอนุญาตจากอธิบดีกรมตำรวจสำหรับนครหลวงกรุงเทพมหานครบุรี หรือผู้ว่าราชการจังหวัดสำหรับจังหวัดอื่น

ห้ามมิให้ผู้ใดดื่มสุราชนิดใด ๆ ณ สถานที่ขายสุราในกำหนดเวลาห้ามจำหน่ายสุรา เว้นแต่สถานที่ขายสุรานั้น ได้รับอนุญาตให้จำหน่ายได้ตามวรรคหนึ่ง

การจำหน่ายสุราและดื่มสุราในสถานบริการตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ ซึ่งกฎหมายอนุญาตให้เปิดทำการได้เกินเวลา 24.00 นาฬิกา ให้กระทำนอกเวลาที่กำหนดตามวรรคหนึ่ง และวรรคสองได้เฉพาะหลังจากเวลา 24.00 นาฬิกา จนถึงเวลาปิดทำการ

ข้อ 3 เมื่อปรากฏว่าผู้รับใบอนุญาตตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้

(1) ดำเนินกิจการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรม หรือก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญแก่ผู้อื่น

(2) ขอมให้ผู้มีอาการเมาสุราจนประพฤดิ์วุ่นวาย หรือครองสติไม่ได้ เข้าไปหรืออยู่ในสถานที่ขายสุราระหว่างเวลาเปิดทำการ

(3) จำหน่ายสุราให้แก่ลูกค้าที่มีอาการเมาสุราจนประพฤดิ์วุ่นวาย หรือครองสติไม่ได้แล้ว

(4) จำหน่ายสุรานอกเวลาที่กำหนดในใบอนุญาต

(5) ฝ่าฝืนกฎกระทรวงซึ่งออกตามความในประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้

ให้ผู้มีอำนาจออกใบอนุญาตตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้มีอำนาจสั่งพักใช้ใบอนุญาตหรือเพิกถอนใบอนุญาตได้

การสั่งพักใช้ใบอนุญาต ให้สั่งพักใช้ได้ครั้งละไม่เกินสามสิบวัน

ผู้ใดฝ่าฝืนข้อ 2 วรรคหนึ่งหรือจำหน่ายสุราในเวลาห้ามจำหน่ายระหว่างถูกพักใช้ใบอนุญาตตามข้อ 3 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ผู้ใดฝ่าฝืนข้อ 2 วรรคสอง หรือกฎกระทรวงซึ่งออกตามความในประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับนี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

4.3 พระราชบัญญัติสถานบริการ พ. ศ. 2509 มีมาตรการเกี่ยวข้องได้แก่

-มาตรา 16 ห้ามมิให้ผู้รับอนุญาตตั้งสถานบริการ

(2) ยินยอมหรือปล่อยให้ผู้อื่นมีอาการมีนเมาจนประพฤดิ์วุ่นวาย หรือครองสติไม่ได้เข้าไปหรืออยู่ในสถานบริการระหว่างเวลาทำการ

(3) จำหน่ายสุราให้แก่ผู้มีอาการมีนเมาจนประพฤดิ์วุ่นวายหรือครองสติไม่ได้ ผู้รับอนุญาตตั้งสถานบริการผู้ใดฝ่าฝืนต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท

-มาตรา 17 การกำหนดวันเวลาเปิดปิดของสถานบริการ การจัดสถานที่ภายนอกและภายในเพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อย เพื่อความสะอาดหรือเพื่อความสะดวกในการตรวจตราของเจ้าหน้าที่ การใช้โคมไฟหรือการให้พนักงานติดหมายเลขประจำตัวในสถานบริการให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง โดย

กฎกระทรวงกำหนดวันเวลาเปิดปิดของสถานบริการ พ.ศ.2547 ข้อ 2 สถานบริการตามมาตรา 3(2) (สถานที่ที่มีอาหาร สุรา น้ำชา หรือเครื่องดื่มอย่างอื่นจำหน่ายและบริการ โดยมีผู้บําเรอสำหรับปรนนิบัติลูกค้า) ให้เปิดทำการได้ระหว่างเวลา 11.00 นาฬิกา ถึง 14.00 นาฬิกา และระหว่างเวลา 18.00 นาฬิกา ถึง 24.00 นาฬิกา

กฎกระทรวงฉบับที่ 3 (พ.ศ.2521) ข้อ 5 (2) การจำหน่ายสุรา น้ำชาหรือเครื่องดื่มอย่างอื่น โดยมีที่สำหรับพักผ่อนหลับนอนหรือมีบริการนวดให้แก่ลูกค้าให้เปิดทำการได้ระหว่างเวลา 11.00 นาฬิกา ถึง 24.00 นาฬิกา

-มาตรา 27 ผู้รับอนุญาตตั้งสถานบริการผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎกระทรวงตามมาตรา 17 ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท

4.4 พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 ได้กำหนดมาตรการควบคุมการจราจร ดังนี้
ลักษณะ 3 การใช้ทางเดินรถ หมวด 1 การขับรถ

-มาตรา 43 ห้ามมิให้ผู้ขับขี่ขับรถ (2) ในขณะเมาสุราหรือของเมาอย่างอื่น ผู้ใดฝ่าฝืน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปีหรือปรับตั้งแต่ห้าพันบาทถึงสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งพักใช้ใบอนุญาตขับขี่ของผู้นั้นมีกำหนดไม่น้อยกว่าหกเดือนหรือเพิกถอนใบอนุญาตขับขี่

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงห้าปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท และให้ศาลสั่งพักใช้ใบอนุญาตขับขี่ของผู้นั้นมีกำหนดไม่น้อยกว่าหนึ่งปี หรือเพิกถอนใบอนุญาตขับขี่

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายสาหัส ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงหกปี และปรับตั้งแต่สี่หมื่นบาทถึงหนึ่งแสนสองหมื่นบาท และให้ศาลสั่งพักใช้ใบอนุญาตขับขี่ของผู้นั้นมีกำหนดไม่น้อยกว่าสองปี หรือเพิกถอนใบอนุญาตขับขี่

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่หกหมื่นบาทถึงสองแสนบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนใบอนุญาตขับขี่ (มาตรา 160 ตริ)

- มาตรา 43 ตริ ในกรณีมีเหตุอันควรเชื่อว่าผู้ขับขี่ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 43 (1) หรือ (2) ผู้ตรวจการมีอำนาจสั่งให้ผู้นั้นหยุดรถและสั่งให้มีการทดสอบตามมาตรา 142 ด้วย

- มาตรา 142 เจ้าพนักงานจราจรหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจสั่งให้ผู้ขับขี่หยุดรถในเมื่อเห็นว่าผู้ขับขี่หรือบุคคลใดในรถนั้นได้ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามบทแห่งพระราชบัญญัตินี้

ในกรณีที่เจ้าพนักงานจราจร พนักงานสอบสวน หรือพนักงานเจ้าหน้าที่เห็นว่าผู้ขับขี่ฝ่าฝืนมาตรา 43 (1) หรือ (2) ให้เจ้าพนักงานจราจร พนักงานสอบสวน หรือพนักงานเจ้าหน้าที่สั่งให้มีการทดสอบผู้ขับขี่ดังกล่าวว่าหย่อนความสามารถในอันที่จะขับ หรือเมาสุราหรือของเมาอย่างอื่นหรือไม่

ในกรณีที่ผู้ขับขี่ไม่ยอมให้ทดสอบ ให้เจ้าพนักงานจราจร พนักงานสอบสวน หรือพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจกักตัวผู้นั้นไว้ดำเนินการทดสอบได้ภายในระยะเวลาเท่าที่จำเป็นแห่งกรณีเพื่อให้การทดสอบเสร็จสิ้นไปโดยเร็ว และเมื่อผู้นั้นยอมให้ทดสอบแล้ว หากผลการทดสอบปรากฏว่าไม่ได้ฝ่าฝืนมาตรา 43 (1) หรือ (2) ก็ให้ปล่อยตัวไปทันที

4.5 พระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. 2522 ได้กำหนดมาตรการควบคุมการขนส่งไว้ดังนี้

มาตรา 40 ทวิ ห้ามมิให้ผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบการขนส่ง ใช้หรือยินยอมให้ผู้ใดปฏิบัติหน้าที่ขับรถที่ใช้ในการขนส่งหากปรากฏว่า ขณะใช้หรือขณะยินยอมให้ปฏิบัติหน้าที่ขับรถผู้นั้นมีอาการ (1) เมาสุราหรือของมึนเมาอย่างอื่น หากฝ่าฝืน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 96 ผู้ขอรับใบอนุญาตซึ่งปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ประจำรถตามมาตรา 93 ในประเภท การขนส่งประจำทาง การขนส่งไม่ประจำทาง หรือการขนส่งโดยรถขนาดเล็กต้องไม่เป็นผู้ติดสุรายาเมาหรือยาเสพติดให้โทษ

มาตรา 102 ในขณะที่ปฏิบัติหน้าที่ ผู้ได้รับใบอนุญาตปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ประจำรถต้อง (3) ไม่เสพหรือเมาสุราหรือของมึนเมาอย่างอื่น หากฝ่าฝืน ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท แต่ถ้าผู้นั้นเป็นผู้ได้รับใบอนุญาตเป็นผู้ขับรถ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

4.6 กฎหมายเลือกตั้ง ได้แก่

พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545

-มาตรา 130 ผู้ใดขาย จำหน่าย จ่ายแจก หรือจัดเลี้ยงสุราทุกชนิดในเขตเลือกตั้งในระหว่างเวลา 18.00 นาฬิกาของวันก่อนวันเลือกตั้งหนึ่งวันจนถึงวันเลือกตั้ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2550

-มาตรา 155 ผู้ใดขาย จำหน่าย จ่ายแจก หรือจัดเลี้ยงสุราทุกชนิด ในเขตเลือกตั้งในระหว่างเวลา 18.00 นาฬิกา ของวันก่อนวันเลือกตั้งหนึ่งวันจนถึงวันเลือกตั้ง ผู้ใดฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

4.7 พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 ได้กำหนดมาตรการควบคุมการโฆษณา ดังนี้

-มาตรา 22 การโฆษณาจะต้องไม่ใช่ข้อความที่เป็นการไม่เป็นธรรมต่อผู้บริโภคหรือใช้ข้อความที่อาจก่อให้เกิดผลเสียต่อสังคมเป็นส่วนรวม ทั้งนี้ไม่ว่าข้อความดังกล่าวนั้นจะเป็นข้อความที่เกี่ยวกับแหล่งกำเนิด สภาพ คุณภาพ หรือลักษณะของสินค้าหรือบริการ ตลอดจนการส่งมอบ การจัดหา หรือการใช้สินค้าหรือบริการ

ข้อความดังต่อไปนี้ ถือว่าเป็นข้อความที่เป็นการไม่เป็นธรรมต่อผู้บริโภคหรือเป็นข้อความที่อาจก่อให้เกิดผลเสียต่อสังคมเป็นส่วนรวม

(5) ข้อความอย่างอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ตามกฎหมายกระทรวง ว่าด้วย การโฆษณาเครื่องดื่มน้ำที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์และเครื่องดื่มที่ผสมกาแฟอื่น ในโรงภาพยนตร์และทางป้ายโฆษณา พ.ศ. 2547

ข้อ 1 ข้อความโฆษณาเครื่องดื่มน้ำทุกชนิดที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์ ไม่ว่าจะเป็ นสุรา ไวน์ เบียร์ สาโท หรือเครื่องดื่มอื่นใด ซึ่งมีปริมาณแอลกอฮอล์มากกว่าร้อยละศูนย์จุดห้าของ น้ำหนัก และเครื่องดื่มที่ผสมกาแฟอื่น ซึ่งได้โฆษณาในโรงภาพยนตร์ โดยข้อความโฆษณาดังกล่าว มีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

(1) ข้อความที่เชิญชวนให้บริโภคหรืออวดอ้างสรรพคุณ คุณประโยชน์ หรือคุณภาพของ เครื่องดื่มน้ำดังกล่าว โดยทางตรงหรือทางอ้อม

(2) ข้อความที่เป็นการเสนอภาพลักษณ์ของบริษัทหรือกิจการ ที่กระทำการโฆษณาใน ลักษณะส่งเสริมสังคม ศิลธรรมหรือวัฒนธรรมอันดีงาม ซึ่งแสดงชื่อ สัญลักษณ์ หรือภาพ ผลิตภัณฑ์ของเครื่องดื่มดังกล่าวในช่วงหนึ่งช่วงใดของข้อความโฆษณา หรือในช่วงท้ายของ ข้อความโฆษณาโดยไม่ได้แสดงคำเตือนให้ถูกต้องครบถ้วน

(3) ข้อความที่ระบุหรือประกาศว่าผู้ประกอบการจัดให้มีการแถมพหุหรือรางวัลด้วยการ เสี่ยงโชค หรือจัดให้มีการให้ของแถม หรือให้สิทธิหรือประโยชน์โดยให้เปล่า

ข้อ 2 ข้อความโฆษณาเครื่องดื่มน้ำทุกชนิดที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์ ไม่ว่าจะเป็ นสุรา ไวน์ เบียร์ สาโท หรือเครื่องดื่มอื่นใด ซึ่งมีปริมาณแอลกอฮอล์มากกว่าร้อยละศูนย์จุดห้าของ น้ำหนัก และเครื่องดื่มที่ผสมกาแฟอื่นทางป้ายโฆษณา โดยข้อความโฆษณาดังกล่าวมีลักษณะอย่าง หนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

(1) ข้อความที่เชิญชวนให้บริโภคหรืออวดอ้างสรรพคุณ คุณประโยชน์ หรือคุณภาพของ เครื่องดื่มน้ำดังกล่าว โดยทางตรงหรือทางอ้อม

(2) ข้อความที่เป็นการเสนอภาพลักษณ์ของบริษัทหรือกิจการ ที่กระทำการโฆษณาใน ลักษณะส่งเสริมสังคม ศิลธรรมหรือวัฒนธรรมอันดีงาม ซึ่งแสดงชื่อ สัญลักษณ์ หรือภาพ ผลิตภัณฑ์ของเครื่องดื่มดังกล่าว โดยไม่ได้แสดงคำเตือนให้ถูกต้องครบถ้วน

(3) ข้อความที่ระบุหรือประกาศว่าผู้ประกอบการจัดให้มีการแถมพหุหรือรางวัลด้วยการ เสี่ยงโชค หรือจัดให้มีการให้ของแถม หรือให้สิทธิหรือประโยชน์โดยให้เปล่า

ข้อ 3 ข้อความโฆษณาเครื่องดื่มน้ำที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์ที่มีลักษณะอย่างหนึ่งอย่าง ใด ดังต่อไปนี้ ให้ถือว่าเป็นข้อความตามข้อ 1 (1) และข้อ 2 (1)

(1) ข้อความโฆษณาที่ทำให้เกิดทัศนคติว่า จะทำให้ประสบความสำเร็จในทางสังคมหรือ ทางเพศ หรือทำให้สมรรถภาพทางร่างกายดีขึ้น

(2) ข้อความ โฆษณาที่ใช้นักกีฬา หรือผู้ใช้แรงงาน เป็นผู้โฆษณา

- (3) ข้อความโฆษณาที่ใช้คารา นักร้อง หรือนักแสดง เป็นผู้โฆษณา
- (4) ข้อความโฆษณาที่ใช้ภาพการ์ตูน
- (5) ข้อความโฆษณาที่ชักจูงหรือโน้มน้าวให้ซื้อหรือบริโภค เพื่อนำรายได้ไปบริจาคเป็น

สาธารณกุศล

ข้อ 4 การแสดงคำเตือนการโฆษณาเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์ตามข้อ 1 (2) และข้อ 2 (2) ต้องมีข้อความอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

- (1) ข้อความว่า “การดื่มสุราแล้วขับขีรถจะเป็นอันตรายและผิดกฎหมาย”
- (2) ข้อความว่า “การจำหน่ายสุราแก่บุคคลอายุต่ำกว่า 18 ปี ผิดกฎหมาย”
- (3) ข้อความว่า “การดื่มสุราเป็นอันตรายต่อสุขภาพและบั่นทอนสติสัมปชัญญะ”

ข้อ 5 การแสดงคำเตือนการโฆษณาเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์ตามข้อ 1 (2) ในโรงภาพยนตร์ ต้องปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

(1) แสดงคำเตือนในส่วนเสียงโฆษณาฟังได้ชัดเจนทุกพยางค์ และเป็นเวลาไม่น้อยกว่า สามวินาที

(2) แสดงคำเตือนเป็นอักษรลอยเป็นเวลาไม่น้อยกว่าห้าวินาที โดยต้องแสดงด้วยตัวอักษร สีขาว ขนาดความสูงของตัวอักษรไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ของขนาดความสูงของ จอภาพ ภายในกรอบพื้นที่เข้มตัดกับสีพื้นโฆษณา และมีพื้นที่กรอบขนาดหนึ่งในสี่ของ ความสูงจอภาพ โดยมีรูปแบบของตัวอักษรอ่านได้ง่ายและชัดเจน วางไว้ ณ ตำแหน่งด้านบนหรือ ด้านล่างสุดของพื้นที่โฆษณา

ข้อ 6 การแสดงคำเตือนการโฆษณาเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์ตามข้อ 2 (2) ทางป้ายโฆษณา ให้แสดงคำเตือนตามแนวนอนอยู่ด้านบนสุดของพื้นที่โฆษณาด้วยตัวอักษรสีขาว บนแถบสีเข้ม มีขนาดของพื้นที่คำเตือนไม่น้อยกว่าร้อยละสิบของพื้นที่โฆษณา และขนาดของ ตัวอักษรไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของพื้นที่คำเตือน โดยให้สามารถอ่านได้ชัดเจน

หากฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินสามหมื่นบาท หรือทั้งจำ ทั้งปรับ

4.8 พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546

มาตรา 26 ภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่งกฎหมายอื่น ไม่ว่าเด็กจะยินยอมหรือไม่ ห้ามมิให้ ผู้ใดกระทำการ ดังต่อไปนี้

- (10) จำหน่าย แลกเปลี่ยน หรือให้สุราหรือบุหรี่แก่เด็ก เว้นแต่การปฏิบัติทางการแพทย์

มาตรา 45 ห้าม มิให้เด็กซื้อหรือเสพสุราหรือบุหรี่ หรือเข้าไปในสถานที่เฉพาะเพื่อการจำหน่ายหรือเสพสุราหรือบุหรี่ หากฝ่าฝืนให้พนักงานเจ้าหน้าที่สอบถามเด็กเพื่อทราบข้อมูลเกี่ยวกับเด็กและมีหนังสือเรียกผู้ปกครองมาร่วมประชุมเพื่อปรึกษาหารือ ว่ากล่าวตักเตือน ให้ทำทัณฑ์บน หรือมีข้อตกลงร่วมกันเกี่ยวกับวิธีการและระยะเวลาในการจัดให้เด็กทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์ และอาจวางข้อกำหนดให้ผู้ปกครองต้องปฏิบัติข้อใดข้อหนึ่งหรือหลายข้อตามมาตรา 44 วรรคสอง หรือวางข้อกำหนดอื่นใดเพื่อแก้ไข หรือป้องกันมิให้เด็กกระทำความผิดซ้ำอีกก็ได้

ผู้ใดฝ่าฝืนต้องระวางโทษ จำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินสามหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

4.9 ประมวลกฎหมายอาญา มีมาตรการเกี่ยวข้องกับการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ดังนี้

มาตรา 49 ในกรณีที่ศาลพิพากษาลงโทษจำคุก หรือพิพากษาว่ามีความผิดแต่รอการกำหนดโทษ หรือรอการลงโทษบุคคลใด ถ้าศาลเห็นว่าบุคคลนั้นได้กระทำความผิดเกี่ยวเนื่องกับการเสพสุราเป็นอาชญา หรือการเป็นผู้ติดยาเสพติดให้โทษ ศาลจะกำหนดในคำพิพากษาว่าบุคคลนั้นจะต้องไม่เสพสุรา ยาเสพติดให้โทษอย่างหนึ่งอย่างใด หรือทั้งสองอย่าง ภายในระยะเวลาไม่เกินสองปีนับแต่วันพ้นโทษ หรือวันปล่อยตัวเพราะรอการกำหนดโทษ หรือรอการลงโทษก็ได้

ในกรณีที่บุคคลดังกล่าวในวรรคแรกไม่ปฏิบัติตามที่ศาลกำหนด ศาลจะสั่งให้ส่งไปคุมตัวไว้ในสถานพยาบาลเป็นเวลาไม่เกินสองปีก็ได้

มาตรา 378 ผู้ใดเสพสุราหรือของเมาอย่างอื่น จนเป็นเหตุให้ตนเมา ประพฤติวุ่นวายหรือครองสติไม่ได้ คุ้มครองอยู่ในถนนสาธารณะหรือสาธารณสถาน มีระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

4.10 พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551

กำหนดมาตรการสำคัญเพื่อควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ดังต่อไปนี้

ประการแรก : มาตรการให้ปฏิบัติ

มาตรา 26 ให้ผู้ผลิตหรือนำเข้าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ปฏิบัติดังต่อไปนี้

(1) จัดให้มีบรรจุภัณฑ์ ฉลาก พร้อมทั้งข้อความคำเตือนสำหรับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ผลิตหรือนำเข้า ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการควบคุมประกาศกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการและประกาศในราชกิจจานุเบกษา

(2) การอื่นตามที่คณะกรรมการควบคุมกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการและ
ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ผู้ผลิตหรือนำเข้าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ผู้ใดไม่ปฏิบัติตาม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่ง
ปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ประกาศที่สอง : มาตรการห้ามปฏิบัติ (มาตรา 27-32)

มาตรา 27 ห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานที่หรือบริเวณดังต่อไปนี้

- (1) วัดหรือสถานที่สำหรับปฏิบัติพิธีกรรมทางศาสนา
- (2) สถานบริการสาธารณสุขของรัฐ สถานพยาบาลตามกฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาลและ
ร้านขายยาตามกฎหมายว่าด้วยยา
- (3) สถานที่ราชการ ยกเว้นบริเวณที่จัดไว้เป็นร้านค้าหรือสโมสร
- (4) หอพักตามกฎหมายว่าด้วยหอพัก
- (5) สถานศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ
- (6) สถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิงตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง หรือ
ร้านค้าในบริเวณสถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิง
- (7) สวนสาธารณะของทางราชการที่จัดไว้เพื่อการพักผ่อนของประชาชนโดยทั่วไป
- (8) สถานที่อื่นที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ

มาตรา 28 ห้ามมิให้ผู้ใดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวัน หรือเวลาที่รัฐมนตรีประกาศ
กำหนดโดยคำแนะนำของคณะกรรมการ ทั้งนี้ ประกาศดังกล่าวจะกำหนดเงื่อนไขหรือข้อยกเว้น
ใด ๆ เท่าที่จำเป็นไว้ด้วยก็ได้

บทบัญญัติในวรรคหนึ่ง มิให้ใช้บังคับกับการขายของผู้ผลิต ผู้นำเข้า หรือตัวแทนของ
ผู้ผลิตหรือนำเข้าไปยังผู้ขายซึ่งได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยสุรา

ผู้ใดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยฝ่าฝืนมาตรา 27 หรือมาตรา 28 ต้องระวางโทษจำคุกไม่
เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 29 ห้ามมิให้ผู้ใดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แก่บุคคลดังต่อไปนี้

- (1) บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์
- (2) บุคคลที่มีอาการมึนเมาจนครองสติไม่ได้

ผู้ใดขายเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์โดยฝ่าฝืนมาตรา 29 และ 30 (1) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 30 ห้ามมิให้ผู้ใดขายเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์โดยวิธีการหรือในลักษณะ ดังต่อไปนี้

(1) ใช้เครื่องขายอัตโนมัติ

(2) การเร่ขาย

(3) การลดราคาเพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมการขาย

(4) ให้หรือเสนอให้สิทธิในการเข้าชมการแข่งขัน การแสดง การให้บริการการชิงโชค การชิงรางวัล หรือสิทธิประโยชน์อื่นใดเป็นการตอบแทนแก่ผู้ซื้อเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์ หรือแก่ผู้นำหีบห่อหรือสลากหรือสิ่งอื่นใดเกี่ยวกับเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์มาแลกเปลี่ยนหรือแลกซื้อ

(5) โดยแจก แถม ให้ หรือแลกเปลี่ยนกับเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์ หรือกับสินค้าอื่น หรือการให้บริการอย่างอื่นแล้วแต่กรณี หรือแจกจ่ายเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์ในลักษณะเป็นตัวอย่างของเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์ หรือเป็นการจูงใจสาธารณชนให้บริโภคเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์ รวมถึงการกำหนดเงื่อนไขการขายในลักษณะที่เป็นการบังคับซื้อเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์โดยตรงหรือทางอ้อม

(6) โดยวิธีหรือลักษณะอื่นใดตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของคณะกรรมการ

ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 30 (2) (3) (4) (5) หรือ (6) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 31 ห้ามมิให้ผู้ใดบริโภคเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์ในสถานที่หรือบริเวณดังต่อไปนี้

(1) วัดหรือสถานที่สำหรับปฏิบัติพิธีกรรมทางศาสนา เว้นแต่เป็นส่วนหนึ่งของพิธีกรรมทางศาสนา

(2) สถานบริการสาธารณสุขของรัฐ สถานพยาบาลตามกฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาลและร้านขายยาตามกฎหมายว่าด้วยยา ยกเว้นบริเวณที่จัดไว้เป็นที่พักส่วนบุคคล

(3) สถานที่ราชการ ยกเว้นบริเวณที่จัดไว้เป็นที่พักส่วนบุคคล หรือสโมสร หรือการจัดเลี้ยงตามประเพณี

(4) สถานศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ ยกเว้นบริเวณที่จัดไว้เป็นที่พักส่วนบุคคลหรือสโมสร หรือการจัดเลี้ยงตามประเพณี หรือสถานศึกษาที่สอนการผสมเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์และได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ

(5) สถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิงตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิงหรือร้านค้า
ในบริเวณสถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิง

(6) สวนสาธารณะของทางราชการที่จัดไว้เพื่อการพักผ่อนของประชาชนโดยทั่วไป

(7) สถานที่อื่นที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของคณะกรรมการ

ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 31 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท
หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 32 ห้ามมิให้ผู้ใดโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือแสดง ชื่อหรือเครื่องหมายของ
เครื่องดื่มแอลกอฮอล์อันเป็นการอวดอ้างสรรพคุณหรือ ชักจูงใจให้ผู้อื่นดื่มโดยตรงหรือโดยอ้อม
การโฆษณาหรือประชาสัมพันธ์ใด ๆ โดยผู้ผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทุกประเภทให้กระทำได้
เฉพาะการให้ข้อมูลข่าวสาร และความรู้เชิงสร้างสรรค์สังคม โดยไม่มีการปรากฏภาพของสินค้า
หรือบรรณภัณฑ์ของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นั้น เว้นแต่เป็นการปรากฏของภาพสัญลักษณ์ของ
เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หรือสัญลักษณ์ของบริษัทผู้ผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นั้นเท่านั้น ทั้งนี้ ตามที่
กำหนดในกฎกระทรวง

บทบัญญัติในวรรคหนึ่งและวรรคสอง มิให้ใช้บังคับกับการโฆษณาที่มีต้นกำเนิดนอก
ราชอาณาจักร

ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 32 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินห้าแสนบาท หรือ
ทั้งจำทั้งปรับ นอกจากต้องระวางโทษตามวรรคหนึ่งแล้ว ผู้ฝ่าฝืนยังต้องระวางโทษปรับอีกวันละ
ไม่เกินห้าหมื่นบาทตลอดเวลาที่ยัง ฝ่าฝืนหรือจนกว่าจะได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง

สำหรับกฎหมายที่ทำการวิจัยในครั้งนี้ คือ พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
พ.ศ. 2551 ซึ่งจัดได้ว่าเป็นกฎหมายภายใน ประเภทกฎหมายสารบัญญัติ กล่าวคือ บรรดากฎหมาย
ที่บัญญัติขึ้นจากกระบวนการบัญญัติกฎหมาย ตามที่กำหนดในรัฐธรรมนูญ หรือเป็นกฎหมาย
สำคัญที่บัญญัติหรือกำหนดถึงสาระองค์ประกอบเกี่ยวกับสิทธิ อำนาจและหน้าที่ของบุคคลขึ้น
โดยตรงและโดยอ้อม (ด้วยทมาตราดังกล่าว) รวมทั้งยังเป็นกฎหมายที่มีสภาพบังคับหรือโทษทาง
อาญาด้วย คือ มีโทษจำคุกและโทษปรับ ซึ่งในสาระเนื้อหาถือว่าได้ว่า มิได้เป็นกฎหมายที่จำกัด
สิทธิหรือเสรีภาพแก่ผู้ผลิตผู้ขายหรือผู้ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างสิ้นเชิง เพียงแต่กำหนด
มาตรการเพื่อป้องกันมิให้มีการดื่มการโฆษณาประชาสัมพันธ์หรือการหุยกค่านิยมสังคมให้
สอดคล้องกับหลักศีลห้าในพุทธศาสนา แม้จะมีกฎหมายอื่นๆ อีกหลายฉบับที่กำกับควบคุมอยู่ก็
ตาม แต่พระราชบัญญัติฉบับนี้เป็นกฎหมายที่ตรงกับปัญหามากที่สุด

4.11 กฎหมายต่างประเทศกับการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

การควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศต่างๆ พบว่ามีการออกกฎหมายและมาตรการต่างๆ ในการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พอสรุปได้ โดยย่อ ดังนี้¹⁴

1) ประเทศอังกฤษ : มีมาตรการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ทั้งนี้จากเหตุการณ์โศกนาฏกรรมเฮเซล (The Heysel Disaster) ค.ศ.1985 และเหตุการณ์ฮิลโบโรในปี ค.ศ.1989 ซึ่งมีสาเหตุจากการมีแฟนฟุตบอลดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก่อนการแข่งขัน และจากอิทธิพลของการบริโภคแอลกอฮอล์ จนมีการออกกฎหมายที่ชื่อว่า The Sporting Events (Control of Alcohol etc.) Act 1985 อันเป็นกฎหมายห้ามไม่ให้ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสนามกีฬาขณะมีการแข่งขันอยู่ มีมาตรการป้องกันมิให้ผู้ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เข้าไปในสนามกีฬาฟุตบอลและสนามกีฬาอื่นๆ ทั้งของรัฐและเอกชน ตลอดจนกำหนดความผิดแก่ผู้ครอบครองเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในขณะแข่งขันยังดำเนินการอยู่ หรือผู้ชมกีฬาที่บริโภคขณะกำลังเดินทางมาชมการแข่งขัน โดยรถขนส่งมวลชนหรือรถโดยสารสาธารณะอื่นๆ และยังคงควบคุมบรรจุภัณฑ์ (เช่น ขวด) ที่อาจถูกนำไปใช้ในการทำร้ายร่างกายผู้อื่นในสนาม เป็นต้น นอกจากนี้ในประเทศอังกฤษยังใช้วิธีการควบคุมแบบให้อุตสาหกรรมควบคุมกันเอง (Self Regulatory Control) ซึ่งมุ่งควบคุมเนื้อหาการโฆษณา รวมทั้งช่องทางในการโฆษณา โดยอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการกำกับการโฆษณาในทางปฏิบัติ ซึ่งมาจากผู้แทนบริษัทโฆษณา บริษัทตัวแทนและบริษัทสื่อ ทั้งนี้จะถูกควบคุมโดยรัฐ คือ คณะกรรมการสุขภาพของสภาผู้แทนราษฎร(The House of Common Health Select Committee) พบว่า การควบคุมกันเอง ในแง่ที่ไม่เน้นไปทางการชักจูง หรือสะท้อนค่านิยมของเยาวชนอายุต่ำกว่า 18 ปี ห้ามผู้มีอายุต่ำกว่า 25 ปีร่วมแสดงหรือเป็นส่วนหนึ่งของการโฆษณา ไม่เน้นว่าการดื่มเข้ากับความกล้าหาญ ความดีใจทางเพศ เข้ายวนใจ ไม่เน้นความแรงของดีกรี ไม่เชื่อมโยงกับการประสบความสำเร็จหรือการเข้าสังคมโดยมีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ อย่างไรก็ดีในประเทศอังกฤษไม่มีมาตรการควบคุมการให้ทุนสนับสนุนอุปถัมภ์หรือการให้สปอนเซอร์ด้านกีฬาแต่อย่างใด ทำให้มองว่าเป็นช่องว่างที่กฎหมายครอบคลุมไปไม่ถึง เช่น การที่คาร์ลิง (Carling) สนับสนุนฟุตบอล English Football League Cup ตลอดจนมีปัญหาเกี่ยวกับสื่อสมัยใหม่แบบดิจิทัล (Digital Media) และสังคมออนไลน์ (Social Network) ที่มีการแพร่หลายมากขึ้น

¹⁴ ปิติเทพ อยู่ยั้ง , มาตรการกฎหมายในการควบคุมผู้ชมกีฬาฟุตบอลมิให้บริโภคแอลกอฮอล์ก่อนหรือขณะชมการแข่งขัน ,วารสารนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์,ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 ,2554 หน้า 69-73. , วรณิสิงห์โต,การควบคุมการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เผยแพร่ใน www.krisdika.go.th , เจริญศักดิ์ ฮาสดัง , โองาสตุคท้ายในการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ , แปลโดย เสวিকা ศรีเอี่ยมสะอาด อรุณี พึ่งพรสวรรค์ , โครงการสุราสากล , เผยแพร่ใน <http://secure.fileanywhere.com/>

2) สหรัฐอเมริกา : มีมาตรการควบคุมเครื่องคั้มแอลกอฮอล์แต่ละมลรัฐที่จะมีการออกกฎหมายมาควบคุมหรือกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการโฆษณา ส่วนใหญ่จะควบคุมด้วยการกำหนดสื่อโฆษณาที่ใช้ในการเผยแพร่ประกอบกับการกำหนดเนื้อหาการโฆษณาและสถานที่ที่อาจให้แสดงการโฆษณาด้วย เช่น กำหนดว่าการโฆษณาเครื่องคั้มแอลกอฮอล์ในบางสถานที่ (บนรถโดยสารประจำทาง อาคารสาธารณะ สนามกีฬา) เป็นสิ่งที่มลรัฐสามารถออกกฎหมายห้ามได้ นอกจากนี้ในรัฐยูทาห์ เพนซิลวาเนีย กำหนดห้ามโฆษณาเครื่องคั้มแอลกอฮอล์ในบริเวณสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา การห้ามโฆษณาบนกระดานแจ้งข่าวในรัศมีไม่น้อยกว่า 500 ฟุตจากโรงเรียน โบสถ์หรือสนามเด็กเล่น

2) กลุ่มประเทศยุโรป ได้แก่ สหภาพยุโรปกำหนดให้มีการตราข้อกำหนด (Directive) กำหนดให้การถ่ายทอดสัญญาณวิทยุโทรทัศน์ข้ามพรมแดน หากเกี่ยวกับการโฆษณาเครื่องคั้มแอลกอฮอล์ ผู้ถ่ายทอดต้องคำนึงถึงกฎหมายของแต่ละประเทศสมาชิกผู้รับการถ่ายทอดสดด้วย ในประเทศเยอรมัน มีการกำหนดช่วงเวลาในการเผยแพร่โฆษณาว่าสามารถทำได้ภายหลังเวลา 18.00 น. และการจำกัดการเข้าถึงภาพยนตร์หรือรายการโฆษณาที่เกี่ยวกับเครื่องคั้มแอลกอฮอล์สำหรับเด็กและเยาวชน นอกจากนี้ในประเทศใช้มาตรการห้ามการโฆษณาโดยกำหนดช่วงเวลายังมีอีกหลายประเทศคล้ายกัน อาทิเช่น บัลแกเรีย ฮังการี อิตาลี โปรตุเกส ลิชัวเนีย เป็นต้น แต่ช่วงเวลาที่ห้ามการโฆษณามีความแตกต่างกันไปบ้าง

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ชัชณะ รุ่งปัจฉิม (2552) ศึกษาถึง “ผลการบังคับใช้พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องคั้มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร” จากสามกลุ่มประชากร ได้แก่ กลุ่มผู้บริโภค กลุ่มผู้จำหน่าย และกลุ่มเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง โดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นหลายชั้น พบว่า เมื่อกล่าวถึงเครื่องคั้มแอลกอฮอล์ กลุ่มตัวอย่างจะนึกถึงเหล้ามาเป็นอันดับแรก เบียร์เป็นอันดับสอง กว่าร้อยละ 79 เคยคั้มเครื่องคั้มแอลกอฮอล์ ในส่วนการเข้าถึง การหาซื้อและการรับรู้การโฆษณา พบว่า กว่าร้อยละ 50 เคยซื้อด้วยตนเอง สามารถเดินทางหาซื้อได้สะดวกไม่เกิน 5 นาที โดยสถานที่หาซื้อได้คือร้านขายของชำ/โชว์ห่วยถึงร้อยละ 80 ด้านการพบเห็นโฆษณาประชาสัมพันธ์เครื่องคั้มแอลกอฮอล์ในรูปแบบต่างๆ ได้แก่ โทรทัศน์ ป้ายกลางแจ้งตามถนน/ร้านค้า ในสื่อสิ่งพิมพ์ได้แก่ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร/แผ่นพับ ส่วนระดับความรู้ในกฎหมายควบคุมเครื่องคั้มแอลกอฮอล์นั้นอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ในกลุ่มผู้จำหน่ายพบว่า รู้ช่วงเวลาการห้ามจำหน่ายแต่ก็ไม่คิดว่าถูกจับ รวมทั้งเคยขายให้แก่บุคคลอายุต่ำกว่าที่กฎหมายกำหนด เพราะไม่คิดว่าจะถูกจับ ร้านค้าส่วนใหญ่รู้ถึงพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องคั้มแอลกอฮอล์ในระดับปานกลาง ถึงระดับ

มาก กลุ่มเจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่เคยพบเห็นการซื้อขายเครื่องคัมแอลกอฮอล์ในสถานที่ห้ามจำหน่าย เลือกลงใช้วิธีการดักเตือนและจับกุมเป็นส่วนใหญ่ และพบว่าไม่คำนึงการใดๆก็มีจำนวนหนึ่งด้วย เจ้าหน้าที่รู้ถึงตัวบทกฎหมายในระดับมาก สำหรับปัจจัยในการซื้อเครื่องคัมมาจากครอบครัวเป็นสำคัญ มีข้อมูลชี้ว่าการหาซื้อเครื่องคัมแอลกอฮอล์ทำได้โดยสะดวกในแง่เวลาและสถานที่จำหน่าย จึงควรควบคุมร้านค้าที่จำหน่ายในชุมชนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น สำหรับการปฏิบัติ ตามกฎหมายพบว่า ยังมีการฝ่าฝืนข้อห้ามได้แก่ การซื้อได้ในช่วงเวลาที่ห้ามจำหน่ายมีแนวโน้ม มาก ควรมีการบังคับใช้กฎหมายในเวลาที่กำหนดอย่างเคร่งครัด พบสาเหตุสำคัญคือคิดว่าจะไม่ ถูกจับ นอกจากนี้การคัมในสถานที่ห้ามคัมยังไม่มีประสิทธิผลเท่าที่ควร ทั้งนี้ในขณะที่วิจัยอาจ เป็นเพราะกฎหมายเพิ่งออกมาใช้บังคับใหม่ เจ้าหน้าที่ยังไม่บังคับใช้อย่างจริงจัง สำหรับมาตรการ ในกฎหมายเกี่ยวกับการโฆษณาประชาสัมพันธ์พบว่า ยังไม่มีประสิทธิผลเท่าที่ควร ผู้คัมยังพบว่ามี การโฆษณาหรือส่งเสริมการขายอยู่ ซึ่งมาจากการที่เจ้าหน้าที่ยังขาดความรู้ความเข้าใจใน ข้อกำหนดของกฎหมาย ทั้งนี้ส่วนหนึ่งมาจากการที่ยังไม่มีการออกอนุบัญญัติรวมทั้งมีช่องว่างของ กฎหมายในมาตรา 32 ที่ยังไม่ชัดเจนอยู่ มีข้อเสนอแนะว่าควรเพิ่มกลไกการบังคับใช้กฎหมาย เช่น การจัดตั้งหน่วยรับเรื่องโดยเฉพาะ ให้มีความคล่องตัวในการปฏิบัติในแง่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน รวมทั้งการเร่งออกอนุบัญญัติให้สอดคล้องกับกฎหมายหลักเพื่อบังคับใช้ให้มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการมีนโยบายของรัฐที่ชัดเจนว่าจะดำเนินไปทางใด ระหว่างธุรกิจแอลกอฮอล์กับปัญหาที่ เกิดขึ้นจากเครื่องคัมแอลกอฮอล์

บัณฑิต ศรีไพศาล (2553) ได้อธิบายถึง พ.ร.บ.ควบคุมเครื่องคัมแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 ในการประชุมวิชาการสุราระดับชาติครั้งที่ 6 พอสรุปได้ว่า กฎหมายฉบับนี้นับเป็นกฎหมายเพื่อ ควบคุมปัญหาสุราโดยตรงฉบับแรกของไทย ในส่วนที่ดำเนินการได้ดีแล้วคือ การแต่งตั้ง คณะกรรมการระดับชาติและระดับจังหวัด การออกกฎหมายลูก ตลอดจนการทำให้ประชาชน รับรู้มาตรการต่างๆในกฎหมายส่งผลให้การไปซื้อหรือการซื้อได้และการคัมและการคัมในสถานที่ ห้ามจำหน่ายและห้ามคัมลดลง การไปซื้อในเวลาห้ามจำหน่ายลดลง สัดส่วนของผู้เห็นโฆษณา ลดลง สำหรับภารกิจที่เป็นโอกาสภายใต้กฎหมายนี้ได้แก่ การบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มข้น จริงจัง ทั้งการห้ามเยาวชนอายุต่ำกว่า 20 ปีซื้อเครื่องคัมแอลกอฮอล์ การห้ามซื้อในเวลาและ สถานที่ห้ามซื้อ ตลอดจนการกำหนดเพิ่มพื้นที่รอบสถานศึกษาเป็นพื้นที่ห้ามจำหน่ายสุรา นอกจากนี้ภารกิจที่เป็นโอกาสนอกเหนือจากกฎหมายนี้ได้แก่ ควรกำหนดเพิ่มเติมมาตรการที่ยัง ไม่ได้ระบุรายละเอียดใน พ.ร.บ.นี้ ได้แก่ มาตรการทางภาษีและราคา มาตรการจำกัดความหนาแน่นของจุดจำหน่ายโดยการควบคุมใบอนุญาตผลิตและจำหน่าย มาตรการป้องปราม อันตรายจากการคัมแล้วขับ เป็นต้น

กนิษฐา ไทยกล้า (2552) ศึกษาถึง “อิทธิพลทางการตลาดของเครื่องคั้มีแอลกอฮอล์ที่มีผลต่อพฤติกรรมการคั้มีของเยาวชน : กรณีศึกษาพื้นที่เมืองเชียงใหม่” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเลือกซื้อ/คั้มีเครื่องคั้มีที่มีแอลกอฮอล์ของเยาวชน และเพื่อศึกษาอิทธิพลทางการตลาด กลยุทธ์การส่งเสริมการตลาดที่ส่งผลต่อการคั้มีเครื่องคั้มีที่มีแอลกอฮอล์ของเยาวชนในพื้นที่ที่มีความแตกต่างกัน ในส่วนอิทธิพลทางการตลาด กลยุทธ์ส่งเสริมการตลาด พบว่า การรับรู้สื่อโฆษณากลุ่มที่ศึกษาในสถานศึกษาที่มีจุดจำหน่ายมากกว่า 30 แห่งและน้อยกว่า 30 แห่ง หากพบเห็นการโฆษณาแล้วเกิดความรู้สึกรอคอยคั้มีตามลำดับตรงกันมากที่สุด คือ โทรทัศน์ รองลงมาได้แก่ แผ่นป้ายโฆษณา (Cut Out) แผ่นป้ายโปสเตอร์/ป้ายผ้าหน้าร้าน/ป้ายร้าน และป้ายไฟตามลำดับ สำหรับรูปแบบการส่งเสริมการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อ คือ การใช้พนักงานส่งเสริมการขาย (PG) การลดราคา การเพิ่มปริมาณเป็นพิเศษ ปัจจัยทางด้านช่องทางการจัดจำหน่าย คือ บรรยากาศภายในร้านดี การสามารถซื้อได้ตลอดเวลา ป้ายโฆษณา ความสะอาดของร้านมีผลต่อกลุ่มผู้คั้มีเป็นประจำ การคั้มีเครื่องคั้มีที่มีแอลกอฮอล์มักเลือกใช้บริการจุดจำหน่ายที่ใกล้ที่พัก ระหว่างทางหรือในย่านบันเทิงของเมืองเชียงใหม่ อีกประเด็นหนึ่งที่พบคือ ความง่ายของการหาซื้อแม้แต่ในร้านค้าสะดวกซื้อจะมีป้ายบอกเวลาจำหน่ายก็ตาม แต่ก็สามารถซื้อได้ ผู้วิจัยเสนอแนะเพื่อลดพฤติกรรมการคั้มีว่า ประการที่หนึ่งใช้การรณรงค์ร่วมกับการสร้างเครือข่ายในชุมชน เพื่อคั้มีเหล่าในเทศกาลงานบุญ ตามหลักศาสนา ประการที่สอง พัฒนาค่านิยมการคั้มีคั้มีในกลุ่มเยาวชนนักเรียนนักศึกษาโดยเฉพาะในกลุ่มรุ่นที่ รุ่นน้องขึ้นมาใหม่อย่างต่อเนื่อง ประการที่สาม ผลิตสื่อที่ทันสมัยเพื่อกระตุ้นและสร้างความตระหนักในกลุ่มนักเรียนนักศึกษา ประการที่สี่ บังคับใช้กฎหมายในส่วนการห้ามจำหน่ายด้านเวลาและบุคคลที่ซื้อให้เข้มงวดมากขึ้น ประการที่ห้า เพิ่มมาตรการควบคุมกิจกรรมการส่งเสริมการตลาด เช่น กำหนดมาตรการติดป้ายโฆษณาตามถนน ป้ายส่งเสริมการขาย ป้ายชื่อร้าน การใช้พนักงานส่งเสริมการขาย ณ จุดขาย รวมถึงการกำหนดจุดจัดแสดงสินค้าตามร้านสะดวกซื้อ ร้านชำและซูเปอร์มาร์เก็ตต่างๆ เป็นต้น

วรเดช จันทรศรและลิขิต ธีรเวคิน (2530) ศึกษาเรื่อง “การนำนโยบายไปปฏิบัติในระบบราชการไทย” ซึ่งให้เห็นถึงงานของวรเดช จันทรศร และวินิจ ทรงประทุม ที่ได้ทำการศึกษาการนำนโยบายไปปฏิบัติของกรมประมง ซึ่งเขียนรายงานไว้ในปี พ.ศ. 2530 โดยการศึกษาการประสานการดำเนินงานของระบบราชการในระดับมหภาคและจุลภาคในการนำนโยบายและแผนพัฒนาประเทศไปปฏิบัติ มองว่าระบบราชการ คือ กฎเกณฑ์สำคัญของความสำเร็จในการนำแผนพัฒนาประเทศไปปฏิบัติแต่จากการศึกษาพบว่า มีปัญหา 4 ประการในกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติของกรมประมงคือ (1) หน่วยงานองค์กร กลุ่มบุคคลที่นำนโยบายไปปฏิบัติในส่วนภูมิภาคและท้องถิ่นขาดความเข้าใจใน นโยบายของส่วนกลาง หรือนโยบายของกรม (2) หน่วยงานระดับ

ปฏิบัติยังขาดศักยภาพในด้านบุคคล เครื่องมืออุปกรณ์ และงบประมาณ (3) ขาดการติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติระดับภูมิภาค และท้องถิ่นอย่างเป็นระบบ (4) ขาดการประสานความร่วมมือ ระหว่างหน่วยงานของกรมระดับจังหวัด เช่น ขาดการร่วมใช้ทรัพยากร เป็นต้น